

ATEITIS

1952 M.

GEGUŽĒS

NR. 5

TURINYS

Kun. V. Rimšelis — Marija Dievo ir mūsų motina	97
S. Sužiedėlis—Didi Apgynėja Gedimino miesto	9
Ada Karvelytė — Atodūsis (eil.)	99
Vytautas Mačernis — Pavasaris (eil.)	100
Bernardas Brazdžionis — Gyvybės burtininkas (eil.)	100
Kazys Bradūnas — Pavasario debesys (eil.)	100
Vacl. Kleiza — Kovokime už amžiną duoną	101
Kazys Kl. Cirtautas — Anicetas	102
Jonas Aistis — Pavasaris (eil.)	103
Venancijus Ališas — Paukščių sugrįžimas (eil.)	103
Jonas Žadeikis — Kas yra FUCI?	104
Romualdas Kisieliūsis — Gimtinėn grįžta paukščiai (eilėraščiai)	106
Aušra Bendoriūtė — Leonardo da Vinci	107
J. Žilevičius, L. M. — Nepriklausomos Lietuvos muzikos pionieriai	108
Plačios svajonės, maži darbai (Pastabos pastabėlės)	110

ATEITIES SPINDULIAI

J. Žadeikis — Armonika	111
Balys Rimgailaitis — Išvien su jumis (eil.)	112
Vytautas Barisas — Kelionė į vabzdžių pasaulį	113
Aušra Bendoriūtė — Pavasaris (eil.)	113

SPORTAS

Edv. Šulaitis — Didžiojo sportinio entuziazmo	114
---	-----

KREIVOS ŠYPSĖNOS	115
------------------------	-----

DARBAI IR ŽMONĖS

J. Paventis — Lietuvių poezijos antologija	116
A. Džiugėnas — Papildė skamba varpai	116

PLAČIAME PASAULYJE	119
--------------------------	-----

Viršelio 1 psl. — Pavasario žiedai, nuotrauka V. Maželio.

1952 METAI

GEGUZIS-MAY

NR. 5

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

VYR. REDAKTORIUS — Paulius Jurkus

REDAKCINIS KOLEKTYVAS: D. Aleksandravičiūtė,
A. Bendoriūtė, J. Baužinskas, G. Macelytė, A. Mažiulis

Redakcijos ir administracijos adresas :

"Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., U.S.A.

PRENUMERATA metams: \$4.00 pagal U. S. dol. kursą

Garbės prenumerata metams \$10.00.

Atskiro nr. kaina 40 ct.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the
Lithuanian Catholic Youth Association "Ateitis",
680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription \$4.00 per year.

Single copy 40 cents.

Entered as second - class matter at the post office at
Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act
of March 3, 1897.

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

EINA NUO 1911 M.

GEGUŽIS

1952 M., NR. 5

MARIJA DIEVO IR MŪSŲ MOTINA

KUN. V. RIMŠELIS

Dievo Motina

Dievui, tajai buities pilnybei, tam begalinio tobulumo gausumui, kuris iš meile alsuojančios vidinės laimės sukūrė dvasinę ir medžiaginę buitį, nieko netrūksta. Jisai sukūrė amžių pradžią ir laiko pabaigą. Jisai palaiko kiekvieną buitį ir jai duoda veikimą. Negalimas yra daiktas, kad kuri nors buitis iš Dievo įtakos kuriuo nors būdu prasiskverbūtų. Tada Dievas nebūtų beribė ir begalinė buitis, o tasai buities prasiskverbimas reikštų jai sugrįžimą į nieką. Mes negalime, kas gyvas ar negyvas, išeiti iš Dievo, kaip paukštis negali išlėkti iš oro erdvės. Dievas viską savyje palaiko taip, kad mes jame esame, gyvename ir judame. Jis neša mus su erdve į ten, kur nėra distancijos nei pradžios nei pabaigos, jis veda mus per laiką į ten, kur saulė niekad nenusileidžia, kur gyvenimas niekad nesibaigia. Dievas, būdamas begalinė buitis, yra savyje ne tik visokios tobulybės pilnybė, bet taip pat palaiko ir turi savyje kūrinius kaip savo nuosavybę su visa jų prigimtimi ir su visu jų veikimu.

Jeigu nelygstama buitis — Dievas galėtų ko ilgėtis, tai nieko daugiau, kaip savo kūrinio buvimo sąlygų ir likimo. Dieviškasis ilgesys pasidalinti su kūriniais jų likimu iššaukė Dievuje dėl žmogaus nuodėmės įsikūnijimo nutarimą. Vadinasi, antrasis švč. Trejybės asmuo pasiims iš moters sau kūną, iš jos gims ir turės pradžią laike kaip ir visi kiti žmonių vaikai. Palaiminta toji moteris, kurią Dievas savo nutarimucse pramatė ir paskyrė būti savo gyvybės pradžia žmogaus prigimtyje. Mes žinome tos moters vardą. Ji vadinasi Marija. Gi įsikūnijusio ir gimusio Dievo istorija neturi dar nė dviejų tūkstančių metų. Nuo amžių antrasis švč. Trejybės asmuo yra Dievas, o dabar

jis yra ir tikrasis žmogus. Nuo amžių jis buvo vadinamas Dievo Sūnumi, o dabar jau veik du tūkstančiai metų, kai jis švč. Trejybės vadinamas ir Marijos Sūnumi. Gi Marija yra ir vadinasi Dievo Motina, nes tikrąja prasme ji pagimdė Dievo Sūnų, antrąjį švč. Trejybės asmenį. Mes ir visas dangus gali stebėtis, kad tvarinys gali gimdyti savo Tvėrėją ir duoti pradžią tam, kuris yra amžinas.

Antrasis švč. Trejybės asmuo turi dvejopą gimimą. Vieną turi jis iš Dievo Tėvo pagal dieviškas sąlygas, o kitą iš Marijos pagal žmogaus sąlygas. Iš Dievo Tėvo gimsta jis pagal dieviškąją pažinimą amžinai kaip pažintasis Dievas. Dievo vidiniame gyvenime gimdymas ir savęs pažinimas reiškia tą patį. Tuo būdu kaip Dievas amžinai save pažįsta, taip amžinai dieviškoji prigimtis perteikiama antrajam asmeniui pažinimo keliu. Šis dieviškos gyvybės pasidalinimas vyksta už laiko ribų neprieinamoje šviesoje ir laimėje. Gi Marija pagimdė Dievą vieną kartą laikų pilnybėje vargingo žmogaus sąlygomis. Antrasis asmuo įsikūnijimo paslapyje priėmė žmogiškąją prigimtį į savo dieviško asmens vienybę. Todėl Marija švč., gimdydama Jėzų žmogų, pagimdė ir Jėzaus asmenį, vadinasi, Dievą. Marija negalėjo duoti dieviškų sąlygų, kokias duoda dangaus Tėvas savo amžinajam žodžiui. Bet ji davė jam savyje žmogiškos prigimties kilmę ir pradžią laike, ciesoriaus Augusto dienos (Luk. 2. 1). „Ji pagimdė pirmgimį savo sūnų, suvystė jį vystyklais ir paguldė jį prakarte, nes jiems nebuvo vietos užieigoje (Luk. 2. 7). Per laiko ir vargingo žmogaus sąlygas Marija priėjo prie Dievybės, prie nelygstamos buities kaip prie savo motiniškos nuosavybės (Nukelta į 105 psl.)

ties kilmę ir pradžią laike, ciesoriaus Augusto dienos (Luk. 2. 1). „Ji pagimdė pirmgimį savo sūnų, suvystė jį vystyklais ir paguldė jį prakarte, nes jiems nebuvo vietos užieigoje (Luk. 2. 7). Per laiko ir vargingo žmogaus sąlygas Marija priėjo prie Dievybės, prie nelygstamos buities kaip prie savo motiniškos nuosavybės (Nukelta į 105 psl.)

DIDI APGYNĖJA GEDIMINO MIESTO

S. SUZIEDĖLIS

*Per amžius Vilniuj stebuklingai
Globojai mūs tėvus ir gynei,
Būk ir vaikams jų maloninga
Laisvės dienas gražink tėvynei*

Maironis

AUŠROS VARTŲ DIEVO MOTINA

"Lux Christi" klišė

Kol Vilniaus miesto garsas ėjo taip plačiai, kaip Geležinio Vilko stūgavimas, jam ginti pakako Gedimino pilies kalne ir tvirtų mūrų jo slaituose. Kai kada čia kryžiuočiai atsimušdavo, kol Vytautas nebuvo jiems skaudžiai įkirtęs. Ateidavo jie iš vakarų. Bet niekas su ginklu rankoje nesiekdavęs Vilniaus iš rytų. Lietuvos sienos buvo ten taip toli nubėgusios, kad jų galo nematė nei už saulės patekėjimo. Paskui ten būriavosi žmonės ir ritino Lietuvos sienas arčiau Vilniaus, tarsi kokį patiestą ritimą vyniojo, Geležinio Vilko miestui tada pasidarė nebesaugu. Jam buvo net baugu, kai totoriai, kitada Vytauto kepurei lenkėsi, nebe kardui, dabar liejosi iš rytų iki pačios Vilniaus žemės. Kalavijų jie buvo atbloškė, bet tomis plieno ašmenimis, kurios Lietuvą statė ir gynė, jau mažiau pasitikėta. Ar nereikėjo Vilniaus ginti stipriomis mūro sienomis?

Vilniečiai suskato tai padaryti. Pritarė jiems karalius Aleksandras, lepinėsis savo jaunystėje, o sostan sėdęs kitaip nesugebėjęs Lietuvos ginti, kaip vedybomis su rusaite. Kadangi ir jos tėvas, Maskvos kunigaikštis, Lietuvą spaudė ir su totoriais dėjosi, tai sienos Vilniui atrodė tikrai geru daiktu. Per dvidešimt metų jos buvo pastatytos; užbaigtos jau valdant Aleksandro broliui Zigmantui, lygiai prieš 430 metų. Nuo tos dienos, kai buvo padėtas pirmas akmuo, jos išstovėjo 300 metų, tačiau nuo siaubingo rusų įsiveržimo ir siausmo 1655 metais Vilniaus neapsaugojo. Paskui vis dažniau buvo priešų lankomas, trypiamas, o kai rusai užėmė visą Lietuvą, ir sienos buvo nugriautos — prieš 150 metų. Liko tik tai vieni Aštrieji Vartai su Dievo Motinos paveikslu. Liko tik ta viena Gedimino miesto apsauga.

Miestui saugoti ir iš jo išvažiuoti pradžioje buvo padaryti penkeri vartai, o paskui ir daugiau, bet tas kelias, kuris iš Vilniaus vedė į Krėvę, Medininkus ir Aš-

meną, reikėjo labiausiai saugoti. Tuo keliu grįžo namo Lietuvos garbė, mačiusi Maskvos vartus ir Juodųjų marių pakrantes. Iš paskos ėjo priešas. Pasitikti jį turėjo Aštrieji Vartai, pastatyti miesto sienos įlinkyje su tvirtu bokštu, kaip kokiu miesto atkištu kumščiu. Nėra žinios, kokie stiprūs buvo ten kariniai pabūklai, bet jais vienais aiškiai neapsitikėta. Aiškiai tai rodo tuose vartuose atsiradęs Dievo Motinos paveikslas. Ar jiems jis buvo tapytas ant aštuonių storų ažuolinių lentų, per stambią altoriui, bet tinkamą iškelti vartuose, neliko jokios žinios. Bet tas paveikslas vartuose jau buvo, baigiantis pirmam šimtui metų, kai sienos buvo pastatytos. Meno žinovai yra nustatę, kad paveikslas tapytas Vilniuje ir kaip tik tuo metu, kai buvo bokštai įtaisomi. Jis pradžioje Vilniaus miesto valdybai ir priklausęs, perleistas paskui karmelitams vienuoliams globoti. Jie rado paveikslą vartų įdauboje, be sidabrinio dar rūbo, paprastą, su langinių užsklanda ir pakopėlėmis žmonėms prieiti. Reikia manyti, kad jis ten buvęs nuo pat pradžios. Vilnius čia galėjęs nusekti kitų miestų pavyzdžiu. Juk žmonės skaitė psalmėse, kad neatsilaiko tas miestas, kurio Viešpats negina. Vilnius buvo patikėtas Dievo Motinos apsaugai. Ji buvo pasirinkta "Lietuvos Kunigaikštienė, didžia apgyvenėja Gedimino miesto".

Kai valstybė vis mažiau begalėjo žmones apginti, vėdė sunkiais "tvano" laikais, kaip H. Senkevičius yra navedinęs švedų ir rusų siautėjimo laikus, kur žmonės kitur begalėjo rasti paguoda ir prieglobstį? Vargino juos tain nat maras ir badas, vijo iš namų ugnis, sunkino gyvenimą ligos ir nelaimės, neramino nuodėmės. Priešas puolė iš lauko ir vidaus. ir toks priešas, kurio jokiomis sienomis neatsiginsi. Tačiau vienoje sienos vietoje, tuose vartuose. pro kur vedė kelias į Krėvę, Medininkus ir Ašmeną, ten buvo Dievo Motinos paveikslas: sukryžiuo-

O MOTINA, o Mama, — kaip šį vakarą norėčiau būti pas Tave! Norėčiau žaisti tuose kambariuose, kur Tu palikai. Norėčiau būti šalia Tavęs, kada naktis žvaigždės pakabins lange. Tu paglostytum mano plaukus. Tik Tavo rankos palietimas, ir aš nebejausčiau to begalinio skausmo. Ir kaip būtų man gera, nes Tu buvai mano užuovėja, mano saulė, mano džiaugsmas!

Dieve, Tavęs tiek metų nemačiau. Ar pažintum mane? Buvau tik mergaitė, vos 16 metų, kai Tu palikai sodybos vartuose, pasirinkus gimtųjų namų slenkstį ir vargą. Taip, Tu pažintum mane. Tu iš vieno žvilgsnio suprastum, kokie sunkūs keliai man buvo be Tavęs. Mačiau kraują ir bombas, paniekintus ir nuskriaustus žmones, mirstančius miestus. Buvau alkana, nuplyšus ir niekur neradau Tavo meilės, kuri sušildytų ir atgaivintų mane.

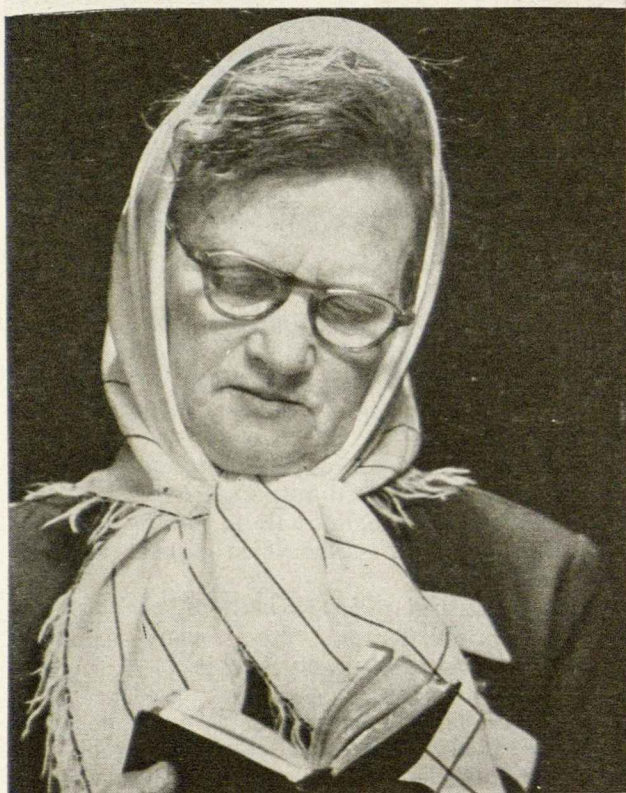
Dabar svetima žemė. Ir mano ilgesys kaip paukščiai skrenda pas Tave. Ne laiškėlis — jo nepraleis geležinės užtvartos, — bet mano mintys, mano maldos ateina pas Tave. Ir kuo galiu aš Tau padėti, mano Motina?

Aš nugalėsiu savo liūdėsį, kaip Tu jį nugalėjai ir pavertei malda. Aš dirbsiu ir aukosiucs, kantriai nešiu savo dalią, kad vėl susitiktų mūsų keliai ir meilė mus sujungtų.

Visos mintys, visi keliai skuba tik į Tave, Mamyte!

(Iš tremtinės mergaitės dienoraščio)

Nuotrauka V. Maželio

Ada Karvelytė

tos rankos, ramus, susimąstęs veidas, tačiau ir skausmo įsisunkęs. Ar ten negalima ir savo skausmo išlieti? Kas tiki, kad Dievas žmogaus neapleidžia, nors ir neuima nuo jo pečių visų nelaimių, ateina pas Jį su malda ir randa apsimaminimo. Ne vienas tai palaiko stebuklu (kartais ir būna tai tikrai stebuklas), bet pats nuostabiausias yra žmogaus dvasinis ryšys su Dievu. Jis visada dengiamas paslapties. Tose paslapytose yra išaugęs ir Dievo Motinos kultas Vilniuje.

Dievo Motinos garbei Lietuvoje buvo jau pristatyta nemaža bažnyčių, bet nei viena iš jų ligi XVI amžiaus pabaigos nebuvo iškilusi kaip stebuklinga Marijos šventovė. Septynioliktasis amžius iškelia šiluvą (Marijos apsišventinimas 1612 m.), Aušros Vartus, Zemačių Kalvariją, Trakus, Pažaislį. Vilniuje, kiek žinios siekia, bene pirmiausia buvo pradėta kalbėti apie stebuklus prie Dievo Motinos paveikslų. Aštrieji Vartai, vadinti dar Medininkų, Krėvos, Ašmenos ir tik paskiausiai Aušros Vartais, patampa labiausiai lankoma šventove. Čia karmelitai pastato medinę koplytėlę, atremtą į sieną, o jai sudegus, pastatoma mūrinė, kuri vėliau padailinama ir klasikiniu stiliumi apvelkama. Paveikslas taip pat apvelkamas sidabriniu barokiniu rūbu ir apkabinamas votomis. Anksčiau jos buvo segamos tiesiai į paveikslą, kas paaiškėjo jį restauruojant. Rastos ir žymės šūvių, kurių Vilniui niekada netrūko, kaip ir priešų, kai Lietuva iš didelių plotų susiglaudė į mažą sklypėlį, lyg į kokį lietuvių ūkininko kiemą.

Prie lietuvių sodybos dažnai galėjai rasti kryžių ar koplytėlę su Rūpintojėliu arba Nukryžiuotuoju ant Sopulingos Dievo Motinos kelių. Ten buvo padedamos pirmosios pavasario gėlės arba javo varpos. Iš ten dulkėtais keliais pėsti ir važiuoti per Sekminės žmonės traukdavo į Vilnių apeiti sopulingųjų Kalvarijų ir aplankyti Dievo Motinos. Keliaudavo žmonės nuo Ašmenos, Lydos, Gardino, Valkininkų, Trakų. Jie praeidavo ir grįždavo pro Aušros Vartus. Čia buvo maldų pradžia ir užbaiga. Čia niekas nepraeidavo kaip paprasta gatvė: eidavo kaip pro šventorių ir bažnyčią, žegnodamies ir klupdami ant to viešo kelio, kuriuo Lietuva buvo išėjusi į didelius

A T O D Ū S I S

*Buvo vasara. Skraidė paukštyčiai
Po padanges mėlynas, plačias...
O žiedų margaspalvių lyg tyčia
Dievas buvo pribėręs lankas...*

*Kaip šiandieną menu šitą upę,
Su purienom — laiveliais baltais...
Viršum jos lengvi debesys supės,
Gi aplinkui — žiedai, tik žiedai...*

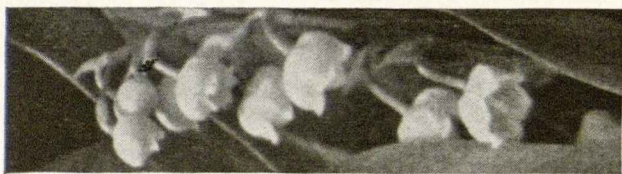
*Ant Nevėžio pakrantės sėdėjom,
Mano motina, tuje ir aš —
Tu sakei, tu man daugel kalbėjai,
Kad tie vandens mūs džiaugsmą nuneš...*

*Pririnkau tau čiobrelių, skambučių,
Tau priskyniau daugybę žiedų...
Ir mąsčiau, kad prie upės pabūti
Su tavim man taip gera, ramu...*

*Tuokart nieko suprast negalėjau,
Nežinojau, kur vargo keliai —
Tik mačiau, kaip žilvyčiai nuo vėjo
Vis siūbavo vienodai, liūdnai...*

*Slėpės saulė už žiedo ramunės,
Verkė gegužės gojuos žaliuos —
Tu sakei: — „šitie gluosniai svyrūnai
Čion ilgai nešlamės, nelinguos"...*

*Ir šiandieną, kai palmių šešėliuos
Aš akis išraudotas slepiu —
O mama! — O ateiki ir vėliai
Parsivest prie tos upės krantų!...*

Vytautas Mačernis

PAVASARIS

Ūzdams per dangų šiltas marių vėjas
Neša grįžtančius paukščius per vandenį plačius,
Ir dainuodamas į sausumą atėjęs,
Išmeta iš medžių jų supuvusius lizdus;

Ir nueina šniokšdamas per lygumas pilkąsias;
Nuo dangaus šiurkščiai nuplėšia debesų skaras;
Saulės kamuolys plačiai palieja žemės tasyk
Virpuliuojančios ir plūstančios ugnies upes.

Medžių pumpurai pilki poškėdami dusliai
Aižėja ir skleidžiasi gleivėtais lapais
Ir toli aplinkui nirtulingai kvėpia.

Džiūsta vėjuje ir saulėje visi keliai;
Ir širdis, į tolimas melsvas išsižiūrėjus,
Jais norėtų skristi tolyn, kaip skrenda vėjas!

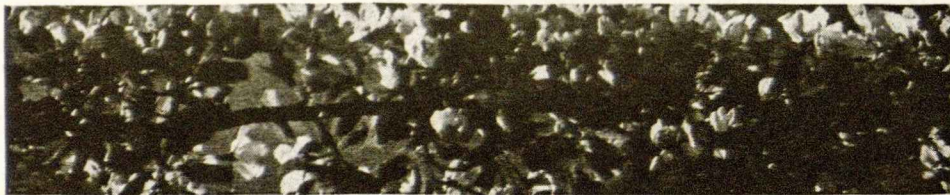
Bernardas Brazdžionis

GYVYBĖS BURTININKAS

Pavasaris,
ką rudens pikta ranka nuraškė
ir ką pakando gruodas ir šalna,
pavasari, tau vėl pakvietus, tvaska
nauja gyvybė naujo ryto raštuos,
vėl kiekvieną gėlę bėga saulės tekina.

Pavasaris,
tu beržo širdžiai saldžią sulą duodi,
laukus ir klonius puoši kilimais žaliais,
ir į artojo žemės vagą juodą
tu ateini kaip Viešpaties paguoda
pirmu griausmu, pirmu lietum, pirmaisiais spin-
[duliais.

Pavasaris,
tave mes šaukiame ūkanoj paklydę,—
ateik į žemę, į namus, širdin ateik,
tave mes šaukiame, Burtininke didis,
tegu sausa obels šaka vėl žydi,
ir nuo dainų tesuskamba skliautai!

plotus ir pagrizusi tokia maža, kaip gėlė prie Marijos paveikslo. Kas jai daugiau buvo belikę?

Išaugo tikrai Vilniaus miestas, apstatė Aušros Vartus namais, sustojo aplink, tarsi kokia susigrūdusi minia, kuri čia ieškojo susiraminimo ir paspirties, kai niekur kitur jau nebegalėjo tikėtis jos rasti. Dėl to viršuje buvo padėtas ir parašas: "Mater Misericordiae, ora pro nobis!" Miesto gynimas buvo išreikštas pasigailėjimo prašymu. Gailestingumo Motinos titulu paveikslas buvo ir vainikuotas 1927 metais. Lenkų noras prisegti jam "Lenkų Karalienės" vardą popiežiaus sutikimo negavo. Jie tikrai parašą buvo pakeitę lenkišku: nešė čia savo tautines aistras, užuot jas vėsinę. Jie nebuvo dar atvėję nuo senos ekspansinės kaitros. Vilnius buvo jiems daug padėjęs, negi turėjo padėti dar ir Dievo Motina? ...

Žmonės linkę viską apnešti savo nuodėmių dulkėmis, ir tada jiems atrodo, kad nieko negali būti neliesino ir be sutepties. Nei ta Nekaltai Pradėtoji, kuri nežinomo Vilniaus dailininko tapytu paveikslu traukė ir tebetraukia žmones prie Aušros Vartų, kad juos sutaikytų tarp savęs ir su Dievu. Kiek ten nuklūpėta akmenų ir kiek jų sulaistytą ašaromis, ir sopulio ir didelio džiaugsmo! Tokia yra dalis žmogaus žemėje, iki jis bus iš jos pakeltas. Dabar jis tikrai akis dar gali pakelti ir širdį. Kaip gražiai tam ilgus amžius yra tikę Aušros Vartai! Bažnyčia pačioje gatvėje. Kas negalėjo jos apilenkti ar sąmoningai nesilenkė, nors būtų kito tikėjimo, negalėjo nekelti akių į paveikslą ir nesiimti kepurės. Ramus, sukaupęs žvilgsnis sidabriniam rūbe — mintis ne šios žemės — vertė tylomis praeiti pro tą vietą. Ar taip yra ir dabar, reikia abejoti. Yra žmonių, kurie po Dievo žemę visą laiką vaikšto su purviniais batais ir iš visos gerklės rėkdamai. O kas jiems religinės šventovės?

Kai sugriaunamos ar suniekiamos šventovės, nebelieka ir žmoniškumo. Gyvulus tada tevaikšto po žemę. Vilniaus miestas buvo tai seniai supratęs. Vienus iš savo vartų, kurių bokštai turėjo ginti miestą nuo nuožmogių, paženklino kultu aukščiausio ir tauriausio žmoniškumo, to vienintėlio žemėje žiedo, kurio nuodėmė nėra lytėjusi. Ir pastatyti tie vartai ant kelio, kuriuo lietuvių tautaėjo kitų žmoniškai valdyti, bet sulaukė tokios nežmoniškos kitų priespaudos. Ar tai nėra žaltys, išsivyniojęs iš po Marijos kojų? Kas kitas vėl galėtų priminti jo geluonį? Štai kodėl gegužės mėnesį, kai ramiais laikais plaukdavo minios į Aušros Vartus, lekia ten mūsų mintys ir prašymas maldos: "Būki apgynėja Gedimino miesto!"

Kazys Bradūnas

PAVASARIO DEBESYS

O saulėtas debesų plaukimas,
Pilnas dangiškos taikos ...
Koks ramus žmogaus širdies plakimas
Ten pavasarėjančiuos laukuos.

Koks baisus nežinomo laukimas
Čia tamsiuos tarpukalnių takuos ...
O saulėtas debesų plaukimas,
Pilnas dangiškos taikos.

VACL. KLEIZA

"Ateitininkas stengiasi būti pavyzdingas katalikas, griežtai prisilaikęs krikščioniškosios etikos principų ir Katalikų Bažnyčios mokslo. Ateitininkas kovoja su pasaulio dechristianizacija ir stengiasi apaštalauti visų pirmą savo gyvenimo bei veikimo suderinimu su krikščioniškais idealais". Taip nusakomos ateitininko pareigos katalikiškumo principo atžvilgiu. Nesunku pastebėti, kad jos yra dvejopos: stengtis būti pavyzdingu kataliku ir stengtis būti katalikybės apaštalu. Ką daryti, kad būtum pavyzdingu kataliku, aiškiai nusako mūsų organizacijos statutas. Ten skaitome:

"1. Katalikiškajai savo pasaulėžiūrai gilinti ateitininkas moksleivis uoliai skaito šv. Raštą ir religinę literatūrą lietuvių ir svetimomis kalbomis. 2. Ateitininkas moksleivis nepamiršta rytais ir vakarais, kad ir trumpai, bet giliai ir nuoširdžiai pasimelsti. 3. Ateitininkas moksleivis uoliai dalyvauja sekmadienių bei šventadienių pamaldose, eidamas į chorą, giedodamas su visa bažnyčia ir apskritai įsijungdamas į liturgiją. 4. Pasaulis gyvena kasdienine duona, ateitininkas moksleivis kovoja už amžinąją ir todėl ieškosi stiprybės dažnoje šv. Komunijoje." Bet visa tai savaime mus skatina veikti arba apaštalauti. Apie tai ir norėčiau kelis žodžius čia tarti.

Pirmiausia, ką reiškia apaštalauti, tepaaiškina šis pavyzdys. Pirmaisiais amžiais Romos imperatoriai žiauriai persekiavo krikščionis, bet jokia jėga nepajėgavo priversti jų išsižadėti tikėjimo. Tuomet juos žudėdavo cirkuose ir aikštėse. Į mirties vietą kankiniai eidavo drąsiai, guosdami vienas kitą. Tai matydami romėnai sakėdavo: "Žiūrėkite, kaip jie myli vienas kitą". Ne vienas toks žiūrovas vėliau pats tapdavo krikščioniu ir paaugūdavo savo gyvybę už Kristų. Tai buvo karžygiškas apaštalavimas.

Šis žodis taip pat mums primena apaštalus, kurie išsižadėję savęs, vaikščiojo su Išganytoju Jordano pakrantėmis. Jie apaštalavo ne žodžiu, bet kančia ir skausmu. Visas jų apaštalavimas buvo apvainikuotas mirtimi. Jie buvo apaštalai tikrąja žodžio prasme.

O dabar paklauskime, ar ir mes apaštalaujame taip, kaip tie pirmieji apaštalai, ar ir mes nešame Kristaus žodį iš namo į namą, iš vienos sodybos į kitą, iš miesto į miestą? Jeigu tai darome, kokių priemonių reikia imtis, kad darbas būtų sėkmingesnis. Vienas vienintelis žodelis į tai atsako. Jis yra meilė.

Meilė yra gražus ir stebuklingas žodis. Ne vienam ir širdį pakutena. Tačiau mums reikia ne tokios meilės, kuri šildo slaptingus širdies virpesius, o meilės, kuri tirpdo plieną, kuri švelnina užkietėjusias širdis, kuri myli priešus kaip draugus, kuri nebijo nei vargo kieto nei kančios, kuri atleidžia viską. Mums reikia patvarios, krikščioniškos, niekuomet nemirštančios meilės. Tik jos

dėka galėsime apaštalauti tarp tų, kuriems esame siųsti. "Per meilės darbus mes atskleisime moderniam pasauliui savos religijos grožį ir galią" (A. Maceina).

Antra apaštalavimo priemonė — geras pavyzdys. Visų pirmiausia ši priemonė reikalauja suvaldyti savąjį "aš", kuris vis puola ir nori sunaikinti mus. Čia reikalinga vidinė, nematoma kova. Geriausias vaistas šiai kovai laimėti yra pabrėžtas ateitininko pareigoje katalikiškumo atžvilgiu: "Pasaulis gyvena kasdienine duona, ateitininkas moksleivis kovoja už amžinąją ir todėl ieškosi stiprybės dažnoje šv. Komunijoje". Tik dažnai priimdami sakramentus, mes galėsime gyvai ugdyti savo charakterį ir stiprinti valią, kuri reikalinga geram krikščioniškam gyvenimui.

Tūkstančiai žmonių tapo katalikais tikrai dėka gero, patraukiančio pavyzdžio. Juos sužavėjo kurio nors kataliko gyvenimas, jo asmenybė, jo pavyzdys, ir to dėka, kaip vėliau prisipažįsta ne vienas konvertitas, jis tapo Dievo vaiku.

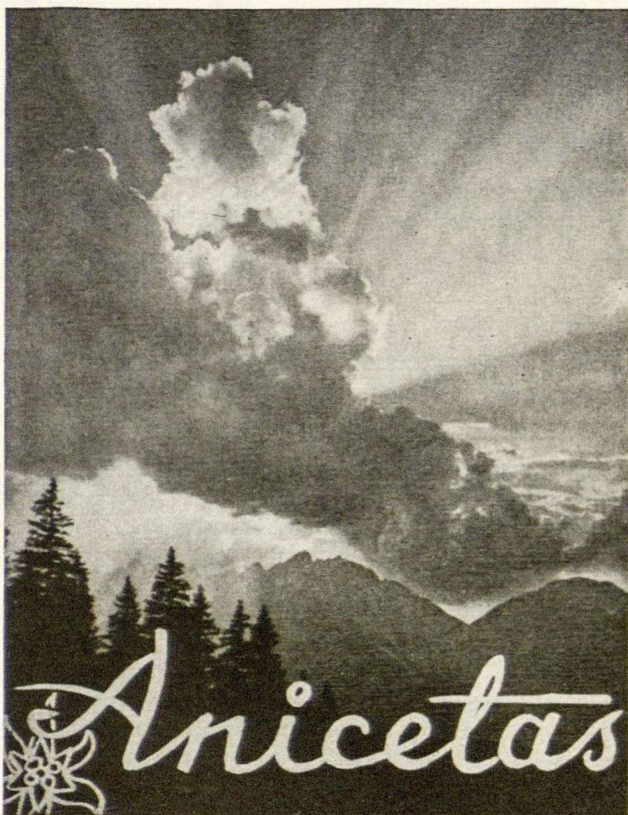
Malda taip pat priklauso prie apaštalavimo priemonių. Maldoje randame tą pagalbą ir stiprybę. Jos dėka galime išprašyti šviesos dvasios tiems, tarp kurių apaštalaujame. "Malda", sako T. Toth, "yra tyriausias veikliųjų jėgų šaltinis". Istorijoje mes turime ne vieną pavyzdį, kur malda išgelbėjo žmogų iš amžinos mirties nasrų. Šv. Monikos maldos ištraukė Augustiną iš nuodėmės vergijos. Vėliau šis jaunuolis tapo vienu iš didžiausių Bažnyčios daktarų ir šventųjų.

Dabartiniais laikais vyksta ne tik vieša, bet ir slapta kova prieš krikščionybę. Čia yra geriausia dirva ateitininkui parodyti, ką jis gali. Į šią kovą jis turi mesti visas savo jėgas. Prof. A. Maceina sako: "Pirmiau mes gynėme katalikybę nuo pagonijos puolimo, dabar gi mes turime ją skleisti nesidominančiam pasauliui".

Mūsų pareiga yra išnešti krikščionybę iš bažnyčių į viešą gyvenimą. "Būti apaštalu reiškia visa prisiimti ir visur įsiskverbti. Tai reiškia visa, išskyrus nuodėmę; visas vertybes, net ir tas, kurios ligi šiol buvo krikščionybei svetimos" (Kard. Suhard).

Mes neturime bijoti kovos, neturime skųstis nesugebėjimu ir nedrąsa. Ateitininkas šioje kovoje nugali visas kliūtis, nesvarbu, kokios jos bebūtų. Jis, pasiėmęs kryžių, įsaina į gyvenimą, įsaina į kryžkelės ir savo pavyzdžiu platina Kristaus karalystę.

Gyvenimas yra sunkios kovos arena. Bet mes joje visuomet išeisime laimėtojai, jeigu atsiminsime šiuos Louis Pasteur žodžius: "Ne tai svarbu, ar mūsų darbai bus daugiau ar mažiau pasisekę, bet tai, kad, baigdami šį gyvenimą, galėtume pasakyti: "Dariau, ką galėjau". Ateitininkai dar turi pridėti: "Apaštalavau, kiek galėjau".

KAZYS KL. CIRTAUTAS

Ištrauka iš spausdinamos knygos "Skausmo pergalė"

Lietuvių tremtinių gimnazijoje, kurioje mokėsi Vijoklė, aštuntoj klasėj buvo ypatingų gabumų mokinys. Jis buvo dar gana jaunas: ėjo devynioliktuosius metus. Puikiai kalbėjo ir rašė vokiškai, prancūziškai, angliškai; per penkias minutes jis išmokdavo trisdešimt lotyniškų žodžių; už savo nupieštą paveikslą "Laisvės Kankinys" tarptautinėje meno parodoje Vokietijoje jis gavo pirmą premiją; jo konkursinis rašinys "Dabarties Europos kultūriniai jaunimo uždaviniai", paskelbtas žymaus prancūzų akademinio jaunimo žurnalo, komisijos buvo pripažintas geriausiu.

Mokslo draugai ir draugės vadino jį "Universalgenie". Mokytojai sakė, kad jis priklauso tiems Dievo apdovanotiesiems, kurie labai retai pasirodo ant žemės, kaip kometos ant dangaus. Visa lietuvių bendruomenė nepaprastai juo didžiavosi ir brangino. Jo artimieji tikėjosi, kad jis, sulaukęs dvidešimt penkių metų, bus Scrbonos universiteto profesorius, o dar už keletos metų galės vykti į Stockholmą atsiimti Nobelio premijos... Deja! Didžiojo Kūrėjo planas buvo kitoks.

Vieną penktadienio popietį jis susitarė su draugais praleisti savaitgalį Berchtesgadeno kalnuose. Tą dieną, po paskutinės pamokos eidamas iš klasės, susitiko Vijoklę:

— Ryt važiuojam į kalnus. Kokių lauktuvių tau atvežti iš didelių gražių kalnų?

— Didelį, gražų edelveisą, Anicetai, — paprašė Vijoklė, visai negalvodama, kad jis jos žodžius taip rimtai paims į širdį.

Tačiau Anicetas, kopdamas į pavojingiausias kalnų viršūnes, tikrai jieškojo edelveiso. Ir surado. Grįždamas nusprūdo nuo uolos ir nukritęs užsimušė. Draugai grįžo su nelaimingojo lavonu ir edelveiso žiedu, kurį jis mirdamas dar tebelaikė rankoje.

Edelveisą, kuris Anicetui kainavo gyvybę, kaip mylimo sūnaus brangią relikviją, norėjo, žinoma, pasilaikyti jo tėvai. Bet jo klasės mokiniai garsiai kalbėjo, kad Aniceto gėlė priklauso tik Vijoklei. Mat, prieš jo kelionę į kalnus, jie girdėjo judviejų pokalbį. Mokinių kalbos atėjo iki Aniceto motinos. Vėlai vakare ji atėjo pas Vijoklę su edelveiso žiedu. Jis buvo įdėtas į sidabrinę dėžutę, perrištą juodu šilko kaspinėliu. Ant baltų žiedo lapų matėsi Aniceto kraujo dėmelės.

— Panele Vijokle, jūs prašėte mano sūnų paieškoti jums kalnuose edelveiso žiedo, — tarė nuliūdusi motina.

— Taip, — atsakė paraudusi mergaitė.

— Tai prašau priimti šią gėlę; ji priklauso jums. Anicetas nebegalėjo jos atnešti, — jūs žinote... Ir motinos skruostais nuriedėjo didelės ašaros.

— Aš labai gailiuosi, kad tada prašiau iš jūsų sūnaus edelveiso žiedo. Aš nenujaučiau, kad — — —

— Nereikia taip kalbėti, — nutraukė Vijoklės sakinį Aniceto motina. — Jeigu jūs ir nebūtumėt prašiusi, jis vistiek gal būtų stengęsis surasti jums edelveisą. Kas žino? — Jis dažnai minėdavo jūsų vardą.

Ar Anicetas mylėjo Vijoklę, ar ji — Anicetą?

Jeigu nuostabą galima pavadinti meile, tai Vijoklė mylėjo Anicetą. Ji stebėjosi ne jo puikia išore, o jo dvasios išmintim, jo inteligencija, jo nepaprastu talentu, pagaliau ir jo nekasdieniu lietuviškumu. Ją stebino veržlus spontaniškumas, kuris atsispindėjo jauno geniaus žodžiuose ir darbuose. Jis turėjo akis, kurios daug daugiau matė nei paprastas mirtingasis. Jis sugebėjo nepaprastus daiktus dailiai, išmintingai ir paprastai išreikšti. Jo lūpose žaidė giedri šypsena, kuri niekada neprasiverždavo atviru garsiu juoku. Atrodė, kad už ano ramaus, apvaldyto šypsniio slypėjo kažkas labai vertingo ir gražaus, kas tik labai retai, ypatinga proga, gali būti parodyta. Ir Vijoklė mylėjo tai, kas slėpėsi už jo reikšmingo šypsniio, — jo gražią, didingą sielą.

Anicetas suprato, kad Vijoklė žavisi jo idėjomis ir siekiais, matė, kaip ji džiaugiasi jo sugebėjimais ir laimėjimais. Jis numanė, kad josios akyse jo asmenybė reikšė daugiau nei visų kitų bernaičių, kuriuos ji pažinojo ir su kuriais bendravo. Kaip savo minties draugę ir simpatikę Anicetas brangino ir, galbūt, mylėjo Vijoklę.

Minint Lietuvos Nepriklausomybę, Anicetas skaitė gimnazijoje paskaitą. Tema buvo "Pavergtos tėvynės kentėjimai". Pusę kalbos skyrė kovojančio Lietuvos partizano skausmui atskleisti. Vijoklė negalėjo sulaikyti ašarų. Jai atrodė, kad jis kalba apie Tą; Anicetas žinojo, kad Vijoklės brolis partizanas, kad ji labai susirūpinusi jojo likimu.

Tą dieną vakare Vijoklė nusiuntė Anicetui gėlių. Puokštę perrišo pačios padaryta tautiška juostele. Gėles lydėjo raštelis: "Mažutis padėkos ženklas už reikšmingą paskaitą apie laisvės kovotojų kančias. Partizano sesutė."

Judviejų suartėjimą pagilino ir šitas vakaras. Mokyklos salėje buvo šokiai. Dunojaus valsas. "Mergaitės renkasi!" paskelbė orkestras. Salės gale Anicetas šnekučiavo su klasės draugais. Įsidrąsinusi Vijoklė pakvietė jį šokti. Ją apkabindamas, jis nuraudo. Nuraudo ir Vijoklė; jautė, kaip jos širdis ėmė greičiau ir garsiau plakti. Ji stebėjosi iš savęs, negalėdama jam būti tokia šalta ir abejinga kaip kitiems.

Anicetas sutrikdavo muzikos takte, nors šiaip jau mokėjo labai gerai šokti. Taip pat ir Vijoklė. Abu, be žodžių, galvojo tą patį: Kodėl toks susiartinimas mudu jaudina, mūsų sielą veda iš pusiausvyros? — Susitikus arti giminingoms sieloms, kurios viena kitos ilgisi, suima keistas drebulys, nesusiranda žodžių, nesiseka juoktis, nevyksta laisvi judesiai, šokant pametama taktas. Gal taip atsitinka, kai pradedama mylėtis, patiems dar to nežinant.

Pasibaigus valsui, Anicetas atsiprašė:

— Atleisk, šį kartą, aš blogai šokau. Nuvarginau tave.

— Aš taip pat apsirikau keletą kartų; pati buvau kalta, — atsakė Vijoklė.

— Galbūt, — nusišypsodamas lūpų kraščiukais, tyliai tarė Anicetas.

Kai susitikdavo vienu du klasėje, koridoriuje, ar kieme — Anicetas visada ištiesdavo jai ranką pasisveikinti. Tai pasikartodavo keletą kartų per dieną, ir Vijoklei patiko. Mergaitė naiviai tikėjo, kad dalelė jo didelės sielos prasiskverbs į josios širdį ir ją praturtins...

Dabar Aniceto nebėra pasaulyje. Liko, jo neįgyvendinti planai, neįvykdyti troškimai ir brangūs edelveisai, pašventintas jo krauju. Kai Vijoklė pažvelgia į jį, jos akyse stovi Anicetas. Ji mato jo akis, jo lūpas, jo plaukus... Edelveiso žiedas jai kalba:

— Anicetas tave mylėjo. Aš esu jo meilės liudininkas. Nepamiršk mylinčiojo sielos: jo idėjų, troškimų, jo ilgesio. Tavyje jis nori gyventi toliau. Per tave jis nori pasaulį padaryti geresnį ir gražesnį. Tavo širdim ir lūpom nori jis melstis už kenčiančią Lietuvą. Visom tavo dvasios galiom jis nori kovoti už tėvų krašto laisvę. Tavo ilgesio vizijose jis nori regėti žydinčią tėvynę. Su tavimi jis nori būti danguje, Dievo rankose.

Melsdamasi bažnyčioje, Vijoklė klausė dangiškąjį Tėvą, kodėl Jis pašaukė Anicetą pas save kaip tik tada, kai jis grįžo nešdamas jai retą gėlę? ... Kodėl Jis tam geram ir gabiam jaunikačiui neleido ilgiau būti pasaulyje, dirbti Jo garbei ir žmonijos labui?

Viešpats tylėjo. Dievo namuose jai pasidarė nyku. Priešais altorių degė amžinoji lemputė. Vijoklė ilgai, ilgai tylėjo. Pagaliau ji uždegė žvakę prie šv. Mergelės Marijos altoriaus ir karštai prašė, kad Ji būtų labai gera Anicetui.

Staigi Aniceto mirtis atnešė Vijoklei daug skausmo. Ji pasidarė dar labiau melancholiška. Motina prikašiojo, kad josios atsidavimas Dievo valiai nesąs tobulas.

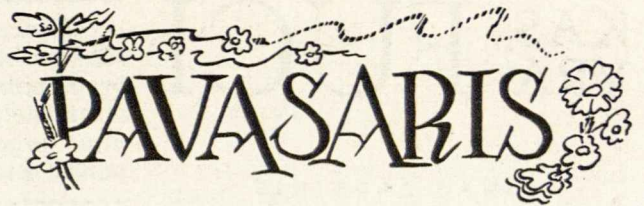
— Kam tas besaikis nusiminimas? — klausė ji. Dievas žino, ką daro; visa ką Jis mums siunčia, ar tai būtų miela ar nemie, privalom priimti su dėkingumu ir nuolankumu.

— Aš nesu taip labai nusiminusi, mamyte.

— Tai kodėl vaikščioji galvą nuleidusi? Jau kelintą savaitę beveik nieko nevalgai. Liūdėjimas ir ašaros nebeatgaivins mirusiojo. Reikia protingiau galvoti ir sutikti su Dievo valia.

— Taip, aš to noriu, mamyte, ir vis dėlto nesuprantu. Todėl ir kenčiu. Kodėl Dievas pirmiausiai atima iš pasaulio geruosius, gabiuosius žmones, o palieka tucs, kurie daro daugiau žalos nei gero?

— Būki rami, vaikute. Dievas elgiasi kaip Jam patinka. Jeigu tu būsi čia gera, susitiksi Jį danguje asmeniškai. Tu gražiai paprašysi, ir Jis tau pasakys, kodėl buvo Jo tokia valia. Tada sužinosi, kodėl nesaugojo Aniceto angelas sargas, kai jis pavojingais keliais nešė tau edelveiso žiedą.

Jonas Aistis

*Pavasaris spindi, ir teka grioveliais
Džiaugsmingai klegėdama pasaka jo,
Ir bėga per lauką atsargūs vėjeliai
Paskleisti pakvipusios laime galios...*

*Dėkodami žemei, lašėja sula,
Beržai vienmarškiniai, kasas išsipynę,
Ir aukso svajonėm nusvirę žirginiai
Virpėdami gėrisi miško byla...*

*Pavasaris mielas, rods, imsi ir klaupsi,
Į mėlyną dangų iškelsi rankas
Ir visas virpėsi, lyg vieversio liaupse,*

*Kad džiaugsmas ateina, kad pumpuras kečias,
Kad laukiamas, retas ir saulėtas svečias
Pažadino keltis iš miego lankas...*

Venancijus Ališas

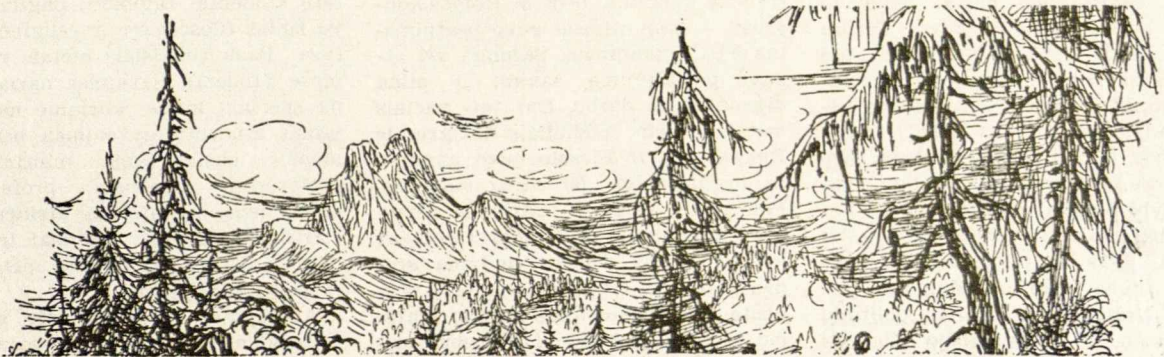
PAUKŠČIŲ SUGRIŽIMAS

*Į pilkas ūkanas kabindami sparnus,
Pro debesis žemus į tolumas — į ten,
Kur saulė žvalgosi šaltinyje skaidriam —
Nuskrido juodų paukščių pulkas neramus.*

*Tylu ir liūdna čia. Aplinkui purvini
Šlamėjimai rudens ir ošiantis lietus.
Menu anuos skaisčių vidurdienų metus:
Žioruoja jie, lyg baltos geležys ugnį!*

*O dienos lėks, o dienos įkandin juos vys.
Kasdien labiau dūlės ties bundančiu mišku
Pavasario dangaus. Aukšinis kamuolys*

*Į vandenį gilius pribers šviesių taškų...
Ir paukščiai grįš, sparnais plasnodami linksmai!
Tik jie jau nebegriš... Tik jie—širdies sapnai.*

KAS YRA FUCI

JONAS ZADEIKIS

Kiekviena PAX ROMANAI priklausanti organizacija turėtų gerai pažinti vieną kitą ir tuo pačiu tvirtiau sumegzti broliškumo ir bendradarbiavimo ryšius. Tuo tikslu šiame straipsnelyje yra trumpai apžvelgiama italų akademinio jaunimo organizacija FUCI, savo charakteriu ir veikimu labai panaši Lietuvos ateitininkams.

Nėra lengva trumpais žodžiais nusakoti istoriją ir veiklą tokios didelės organizacijos, kaip yra FUCI. Taip sutrumpintai vadinama Italų Katalikų Akademikų Federacija, itališkai — *Federazione Universitaria Cattolica Italiana*. Jos nariai populiariai vadinami „Fucini“.

FUCI ISTORIJA

FUCI yra iškilusi spontaniškai, taip kaip spontaniška yra ir jos dvasia bei gyvenimo principai. Ji įsikūrė ne kokių nors išorinių faktorių verčiama, bet iškilo iš vidaus — pačiose aukštosiose mokyklose — kaip idealas. Po Italijos karalystės įsikūrimo italų tauta pergyveno sunkią religinę krizę, kuri grasino nuklydimu nuo tiesaus kelio. Keletas jaunų studentų suprato pavojų ir ėmėsi žygių susiorganizuoti. Taip kai kuriose vietovėse, kaip Paviijoje, Paduovoje, Romoje Neapolyje ir Torine susikūrė pirmieji katalikų studentų būreliai. Tačiau tik 1892 m. šitie atskiri būreliai susijungė į sąjungą, kurios programa buvo išreikšta šūkiu „Tikėjimas, mokslas, tėvynė“.

Vadovaujama žymaus sociologo Giuseppe Toniolo, FUCI įsijungia į italų Katalikiškosios Akcijos „Opera dei Congressi“ darbą. Pirmieji veiklos ir darbo metai atnešė organizacijai didelių sunkumų, ir tik 1906 metais FUCI galėjo padaryti vykusį žingsnį pirmyn. Tuo metu pasirodė naujas organizacijos laikraštis „Studium“, vietoj iki tol ėjusio kovos laikraščio „Vita Nuova“. Milano kongrese 1907 m. buvo nustatyta organizacijos forma, veikimo planas ir tikslai. Sąjungos dvasia ėgavo naujo gyvumo, kurio didysis judintojas buvo tuometinis FUCI dvasios vadas Don J. D. Pini.

FUCI kilimas tęsėsi iki Didžiojo Karo. Beveik visi nariai dalyvavo kovos lauke, daugelis žuvo. Tačiau FUCI veikla visiškai nesustojo: tuo metu susikūrusios pirmosios studentų grupės ir mons. Pini (šeimyniškai vadinamas „mama Pini“) palaikė gyvą vieningumą ir ryšius tarp frontuose esančių kovos draugų. Šita aplinkybė lengvai padėjo tuoj po karo pabaigos vėl atgimti pirmąsiai veiklai. 1919 m. įvykę net du kongresai buvo svarbus žingsnis pirmyn. Nežiūrint pokarinių politinių perversmų, FUCI sugebėjo išlaikyti savo liniją ir nenuklysti nuo idealis-

tinio kelio. Pagaliau FUCI buvo pripažinta autonominė Katalikų Akcijos šaka.

Išpūdingas buvo tryliktasis kongresas, įvykęs 1925 m. Bolonijoje ir sutapęs su penktuoju Pax Romana kongresu. Su nauju dvasios vadu mons. Montini ir nauja vadovybe prasidėjo naujas FUCI darbo periodas. Didelis dėmesys buvo atkreiptas į gilesnį kultūrinį narių lygį, labiau sudrausmintą organizaciją ir tvirtą darbo programą. Nei fašizmo prievartos ir smurto veiksmams, nei laikinas sąjungos uždarymas negalėjo sustabdyti normalaus sąjungos skleidimosi. Visa tai tik dar labiau kurstė idealizmo ugnį naujai kūrybai ir naujoms viltims. Šiuo kovos laikotarpiu įvykę neužmirštami kongresai įvairiuose Italijos miestuose buvo neužvenkiamos upės bėgimo vaizdas. Romoje rengiamos studijų savaitės, FUCI posėdžiai, religiniai kursai studentams matomai greitino FUCI veiklos taktą. Pagaliau 1935 m. viso to išdavoje įsikūrė atskiras jau baigusis mokslus katalikų akademikų judėjimas — „Movimento Laureati Cattolici“, ir jau buvo galima dairytis naujų siekimų.

Antrasis Pasaulinis Karas vėl pašaukė „fucini“ atlikti pareigos tėvynei, tačiau ir šiuo sunkiu ir skausmingu metu FUCI dvasia išliko tvirta, gal dar labiau subrandinta ir patobulinta. Net ir karo metu Florencijoje buvo sušauktas gausus suvažiavimas. Naujas atgimimas ir nauji užsimojimai prasidėjo tuoj pat karui pasibaigus ir alijantams išlaisvinus Italiją. Šiaurės Italijoje veikimas buvo sumažėjęs iki minimumo, daugeliui narių įsijungus į partizanų eiles prieš vokiečius. Tačiau tarpusavio santykiai buvo palaikomi nepaprastai šilti. Ir kai pagaliau visa Italija vėl buvo suvienyta, reikėjo stebėtis didžiuliu 1946 m. Romos kongresu — taip stipriai buvo beatgimstas FUCI judėjimas. Sąjunga vėl atgavo pasitikėjimą savimi ir pilna drąsos ėmėsi darbo. Dar tais pačiais metais dviem didžiuliais kongresais Florencijoje ir Fiesole buvo paminėta organizacijos 50 metų sukaktis. Pokarinėje veikloje ypatingas dėmesys atkreiptas į žmoniškumo ir krikščioniškos dvasios ugdymą studentų tarpe. Pokariniame italų studente buvo pastebimas studijų įkarščio atoslūgis, dvasinių vertybių niekinimas ir dorinis smukimas. Būti-

nai tam reikėjo užkirsti kelią. FUCI imasi darbo, pirmoj eilėj organizuoja specialius vadų kursus. 1948 m. FUCI iniciatyva Salerno mieste sušaukiamas visų Italijos studentų suvažiavimas, kuris turėjo duoti visų Italijos universitetų vaizdą. Štai kurios temos buvo nagrinėjamos šiame suvažiavime: „Bendruomenė ir universitetas“, „Dorinė ir religinė universiteto padėtis“, „Ekonominiai-socialinė studentų padėtis“, „Politinė studentų orientacija“, „Kultūrinis studentų veikimas“, „Tarptautinės studentų organizacijos“ ir kt. Kitas tų pačių metų suvažiavimas Asyžiuje savo tikslu turėjo sustiprinti idealaus bendradarbiavimo mintį tarp studentų ir profesorių, ypatingai mokslinių tyrinėjimų srityje.

FUCI IDEJOS IR TIKSLAI

Religinėje srityje. Svarbiausias FUCI tikslas šioje srityje yra krikščioniškasis veikimas universitete, įkuriant tokią bendruomenę, kuri gyventų pagal Kristaus mokslą ir popiežiaus nurodymus. Tam tikslui pasiekti kasmet organizuojami kongresai, rengiamos studentų pamaldos, bendri bažnyčių lankymai, bažnytinės liturgijos ugdymas, išpūdingas Velykų švenčių šventimas visų studentų tarpe, taip pat rūpinimasis pavienio nario dvasine ir dorine būseną.

Kultūrinėje srityje. Greta religinės veiklos FUCI neapleidžia ir kultūrinės. Šiandieninė kultūra dažnai rodo klaidingą tendenciją nukrypti nuo krikščioniško kelio, tuo kaip tik sukeldama nesantaiką tarp religijos ir kultūros. Savo kultūriniu darbu FUCI stengiasi tas dvi jėgas suvesti į darnią visumą. FUCI skiepija savo nariuose profesinį atsakomumą ir pasirošimą, tačiau įvairių fakultetų studentai raginami pagilinti savo žinias filosofinėje ir religinėje srityse. Paskutiniaisiais metais rengiamose Studentų Savaitėse nariai išei-na specialų kursą, kuriame nagrinėjamas studentų gyvenimas bendruomenėje, pasikeičiama mintimis su profesoriais įvairiais profesiniais klausimais, nustatomos atskirų specialybių kryptys ir metodai ir kreipiamas dėmesys į bendrą metodišką religijos studijavimą.

Auklėjimosi ir socialinėje srityje. Norėdama įgyvendinti gyvenime visus savo principus, FUCI siekia iš-

MARIJA DIEVO IR MŪSŲ MOTINA

(Atkelta iš 97 psl.)

taip, kad ji yra tikroji Dievo Motina to, kuris nuo amžių gimsta iš Tėvo ir gyvena neprieinamoj Dievybės šviešoje.

Mūsų Motina

Kaip Marijai dieviška motinystė, taip mums pati Dievybė yra prieinama ir pasiekiamą per Jėzaus žmogiškąją prigimtį. Juk

ir pats atpirkimo darbas įvyko Dievo kentėjimų ir mirties kaina žmogiškoje prigimtyje. Įsikūnijimas, kančia ir Kristaus mirtis įvyko dėl žmogaus sudievinimo, kad žmogus galėtų vadintis ir būti vėl Dievo vaiku. Dievybės kaip amžinos karalystės paveldėtojai mes tampame tik tada, kai mes patys esame dieviškos gyvybės dalininkais. Ir iš tikrųjų per pašvenčiamą malonę žmogaus siela yra iškeliamą į tokias neprieinamas aukštybes, kad ji gyvena dievišką gyvenimą. Jos pažinimas per tikėjimą, nors ribotas, bet yra pats kaip ir Dievuje. Ir Dievo meilė yra ta pati, tik laikas ir žmogaus ribota širdis vietoje dieviškos begalinės laimės palieka mums viltį, kad mes turėsime tokį džiaugsmą, kokį turi patsai Dievas. Dievišką gyvybę mums atnešė ir įgijo Jėzus Kristus. Dievybė Jėzui yra toji nuosavybė ir tasai amžinas paveldėjimas, kuriuo jis su mumis dalinasi. Turėdami savyje dievišką gyvybę, mes esame Kristaus gyvieji nariai, esame antgamtinio būdu tikrieji giminės, broliai ir seserys, to pačio dangiškojo Tėvo vaikai kaip ir patsai Kristus, kuris yra gimęs laike iš Marijos. Dalyvaudami dieviškos gyvybės prigimtyje, įeiname per Kristų į giminystės santykį su Marija, kur ji yra motina, o mes jos vaikai. Todėl Marija švč. lygiomis teisėmis su dangiškuoju Tėvu gali tarti ne tik V. Jėzui, bet ir mums kiekvienam. "Tu mylimasis mano sūnus, tave aš sau pamėgau" (Luk. 3. 21). Ji yra antgamtinėje srityje tikroji mūsų motina, o mes jos tikrieji vaikai. Todėl Marija turi į mus motiniškas teises ir pareigas. Mūsų siela antgamtinio atžvilgiu yra Marijos motiniška savastis ta prasme, kad į sielą ateina pašvenčiamoji malonė (dieviškoji gyvybė) per Marijos bendradarbiavimą ir tarpininkavimą. Galime pasakyti, kad Marija mūsų sieloje gimdo dievišką gyvybę dvasiniu būdu mūsų pašventinimui nežinia jau kelintą kartą panašiai kaip vieną kartą žmogaus kūne pagimdė ji ją mūsų atpirkimui. Bažnyčia moko, kad visos malonės,

kurias mes tik gauname, ateina per Marijos tarpininkavimą. Iš tų malonių mes išigyjame ne tik Dievo vaikų teises, bet taip pat gauname ir Marijos, Dievo Motinos, vaikų paveldėjimą, teises ir pareigas. Todėl sielos santykiai su Marija vystosi nuoširdumo ir motiniškos meilės atmosferoje. Pamaldumas ir pagarba Marijai katalikų teologijoje yra tokia suprantama ir aiški tiesa, kaip suprantama ir aiški yra žmonių gyvenime vaiko meilė ir nuoširdumas savo motinai.

Ši nuoširdumą Marijai krikščionys reiškia šimtmečių istorijoje gražiausiais sielos prasiveržimais. Menininkai sukūrė gražiausius Marijos paveikslus, muzikai jai sukomponavo jautriausius "Ave Maria", kurių akordai, rodos, siektė pasiekti ir pajudinti Marijoje tas pilnybės malones, per kurias šioje žemėje žmogus tampa dangaus Tėvo vaiku. Krikščionio siela jaučia, kad visas joje esąs grožis, gerumas, švelnumas yra Marijos motiniška nuosavybė. Bažnyčia, vadovaudamasi sielos nuoširdumu ir meile dangiškajai Motinai, paskyrė Marijos garbei gegužės mėnesį, kuriame atgimsta visa prigimtis džiaugsmui ir grožiui. Savos sielos nuoširdumo galia mes sudame prie Marijos kojų gegužės mėnesio dangaus mėlynę, tyrą ir nekaltą, sunesame visų gėlių spalvinguosius žiedus, jai aukojame pavasario švelniai dvelkiantį vėjelį kaip sielos gelmėse judančios malonės simbolį. Visa, kas yra gražu ir miela, priklauso jai, Dievo ir mūsų Motinai.

Marija yra Dievo paskirta būti visų žmonių dvasine motina, ir tų, kurie neturi dieviškos gyvybės, nes Jėzus Kristus už visus mirė, visus atpirko, ir visi žmonės yra pašaukti į išganymą. Todėl suprantamas yra Marijos rūpestis dėl savo vaikų amžino likimo. Nė vieno šventojo veikimas šiame pasaulyje nėra taip ryškus ir gausus kaip Marijos, Dievo Motinos. Šventieji danguje nėra tos mūsų gražios, bet negyvos statulos arba šviečiantys bažnyčių ir katedrų vitražai. Jie yra veiklios asmenybės dėl Dievo garbės. Dievo garbės veiklą šioje žemėje Marija išvystė žmogaus sielos išganymo darbais. Kad dangaus Tėvui sielos nepražūtų, ji kovoja už jas tarsi už šventąją žemę, kurioje Kristus miršta. Todėl suprantamas yra ir žmonijos visuotinas pamaldumas į Mariją. Ir labiausiai nusikaltęs vaikas drįsta kreiptis prie savo motinos su gailesčiu ir nuoširdumu, nes visad jis jaučia iš motinos pusės atlaidumą ir meilę. Panašiai ir iš Marijos visad spinduliuoja mums motiniškas rūpestis ir meilė, kuri pažadina mumyse jai pasitikėjimą ir nuoširdumą.

auklėti sveiką, krikščionišką kiekvieno nario sąžinę ir stiprinti artimo meilę. Šv. Vincento konferencijose svarstomi nauji būdai socialinei pagalbai. Išvystytas didelis šalpos darbas, studentai aprūpinami pastoge, drabužiais, maistu ir pinigais. FUCI aktyviai dalyvauja reprezentaciniuose universitetų organuose ir fakultetų tarybose, kur stengiasi pravesti krikščionišką dvasią ir mintį. Taip pat puikiai reiškiasi ir turi didelės įtakos naujai po karo įkurtoje tautinėje italų akademinėje sąjungoje (UNURI), kuri koreguoja visų studentų veiklą, juos atstovauja, rūpi-

nasi šalpos reikalais, profesinių studentų sąjungų klausimais ir tvarko studentų pasikeitimą su užsieniais.

FUCI ORGANIZACIJA

Šiuo metu FUCI yra viena didžiausių Katalikų Akcijos organizacijų Italijoje. Veikiama dviem atskirom šakom: mergaičių ir vyrų. Atskirose šalutinėse organizacijose tos dvi pagrindinės šakos susijungia bendriems uždaviniams ir darbui. FUCI yra susicorganizavusi federatyviniais pagrindais. Vengiama per didelės centralizacijos ir atskiroms organi-

zacijoms duodamas savarankiškumas ir sava iniciatyva. Vadovaujamas organas tik tvarko ir koreguoja paskirų šakų veiklą. FUCI viršūnėje yra šventojo Tėvo paskirtas pirmininkas ir 6 tautiniai patarėjai, iš atskirų 6 Italijos sričių, renkami sąjungos suvažiavimo. Prie centrinės tarybos yra dar ir dvasios vadas. Panašiai sudaryta ir mergaičių sąjunga. Abi centrinės tarybos — vyrų ir mergaičių — sudaro bendrą aukščiausią tarybą, kuri vykdo federacinio suvažiavimo nutarimus. Visas sąjungų gyvenimas ir veikimas vyksta atskiruose rateliuose.

Nuotrauka V. Maželio

ROMUALDAS KISIELIUS, uolus "Ateities" bendradarbis, gimė 1932 m. vasario 7 d. Kybartuose, Vilkaviškio apskr. Pradžios mokyklą baigė Lietuvoje. Tremtyje gyveno Ingolstadte, kur lankė gimnaziją. Šiuo metu mokosi Muzikos Mokykloje ir lanko Lituanistikos Seminarą Brooklyne. Su poezija pradėjo reikštis 1948 m.

GIMTINĖN GRĮŽTA PAUKŠČIAI

ROMUALDAS KISIELIUS

T Ė V Y N E I

Ant aukso aukuro sudėsim,
Kančias vergavimo dienų,
Kai Tave einančią regėsim
Likimo vieškeliu žaliu...

Kai Tavo rankose grandinės
Sutirps nuo vakaro žaros,
Ir aukštam kalne Gedimino
Trispalvė vėl suplevėsuos.

Mes išbučiuosim Tavo kojas,
Kai ten ilsėsiesi viena,
Linksmuos pavasario šilojuos,
Gyvybės žiedus rinkdama...

S A P N E

Kažkur pasislepia naktis
Sode tarp obelių baltų,
Ir vienuoj jaučiu, kad jis
Gyvenimas, Poezija ir Tu,

Kančia, Svajonė ir Viltis
Neleidžia man užmerkt akių,
Kai sapno laurais nuostabiais
Nakties žvaigždynus dabinu...

Ir mylimai linksmi tariau:
"Pažvelk, kaip čia visur gražu...
Aplink Gyvenimas, Poezija ir Tu,
Ir viskas tarp žvaigždžių"...

TARP MIEGANČIŲ ŽIEDŲ

Sidabrinį dangaus rūbą
Vakaraš dažnai regiu.
Ir matau, kaip žvaigždės skuba,
Į sodelį takeliu...

Ir apgulę baltą šaką
Pilną miegančių žiedų,
Mirksi ir akutėm seka
Tyloj sėdint mus abu.

Bet nepastebim jų žvilgsnio,
Tos mažutės paslapties,
Pro kurią žiedai ir žvaigždės
Klausos pasakos širdies...

PAJŪRIO SIMFONIJA

Stoviu ant jūros kranto
Rausvam pavakary,
Girdžiu kažkur lyg aidi
Simfonią tyli.

Jos tonai gintariniai
Sudūžta prie krantų,
Kai ten per horizontą
Minčių sparnais skrendu,

Į savo laimės salą,
Ne jūroj, bet širdy,
Kurioj nuskendus aidi
Simfonią tyli.

PAVASARIO ŠEŠĖLYJE

Ir vėl gimtinėn grįžta paukščiai,
Iš tolimų kraštų.
Su jais ir aš melsvom padangėm
Svajonėje grįžtu.

Į savo mylimą kampelį
Žieduotoj pakeleję,
Kuris šiandien širdy ir žodžiuos,
Ir ten toli, toli...

M A L D A

Neprašau Tavęs, Aukščiausias,
Nei garbės, nei spindulių...
Leisk tik žemės pakeleiviui
Eit šviesiu tiesos keliu.

Tuo, kuri pramynė Kristus,
Širdies džiaugsmo švyturys,
Atidaręs paslaptingas
Amžinos šviesos duris...

LEONARDO DA VINCI

500 METŲ GIMIMO SUKAKČIAI PAMINĖTI

AUSRA BENDORIUTĖ

Italija buvo dviejų civilizacijų gimtinė. Joje išaugo Romos Imperija — prabangiška ir galinga. Roma didžiavosi Ciceronu, Virgilijum, Seneca, Cezariu... ir septynerių kalvų miestu, į kurį, plačiais, išgrįstais keliais, iš keturių pasaulio šalių traukė nugalėtojai ir vergai. Italijoje išaugo ir suklestėjo ir kita — atbudimo, entuziazmo era — paprastai vadinama renesansu, kuris užliejo visą Europos kontinentą. Renesansas didžiavosi Florencija, Venecija, Milanu; į juos keliavo taip pat iš keturių pasaulio šalių tapytojai, architektai, skulptoriai, muzikai ir literatai. Renesansas didžiavosi Dantės genialumu, Bennelleschi architektūra, Donatello sukurtais statulėmis, Rafaelio madonomis, Mykolo Angelo didybe, Botticelli teptuku atkurtomis graikų legendomis. Renesansas didžiavosi ir Leonardo da Vinci, — matematiku, filosofu, fiziku, architektu, skulptorium, tapytoju...

Leonardo da Vinci, turtingo Florencijos advokato sūnus, gimė 1452 metais balandžio 15 d., mažame Florencijos provincijos kaimelyje. Jo tėvo turtai atidarė jaunuoliui duris į geriausias mokyklas. Leonardo da Vinci buvo nepaprastai gražus ir įdomus jaunuolis, patraukęs visus žmones. 1470 metais Andrea del Verrocchio, pastebėjęs Leonardo talentą piešime, pakvietė jį tapyti savo studijoje. Leonardo greitai išmoko tai, ką Verrocchio galėjo išmokyti, jei ne daugiau. (Pasakojama, kad 1470 metais Leonardo savo mokytojo piešiamame paveiksle "Kristaus krikštas" nutapęs angelą. Verrocchio, nustebintas prisiekęs daugiau neliesti teptuko.). 1477 metais, jaunasis dailininkas, Lorenzo di Medici asmenyje radęs globėją, pradeda savarankišką darbą ir jį tęsia ligi 1482-83 m. 1484 m. Leonardo iškeliauja į Milaną, patenka Ludovico il Moro globon, ir pašvenčia save architektūrai, skulptūrai ir tapymui. Milane, Santa Maria delle Grazie dominikonų vienuolyne, jis sukūrė savo geriausią kūrinį — "Paskutinė vakarienė", kuris, deja, buvo laiko smarkiai apgadintas ir šiuo metu yra jau beveik visai išblukęs. 1503 metais Leonardo, kartu su savo globėju, grįžta Florencijon, nes Milaną okupuoja

Leonardo da Vinci piešinys — apaštalo Pilypo galva iš "Paskutinės vakarienės"

prancūzai. Čia jis tapė vienuoliams servitams, tarp kitų paveikslų nutapydamas ir "Šv. Mergelė su šv. Ona". Kartu su Mykolu Angelu dekoravo Palazzo dei Signori. 1505 m. Leonardo baigė "La Gioconda", geriau žinomą "Mona Lisa" vardu. 1506 m. Milano gubernatorius, prancūzas d'Amboise, pakviečia Leonardo pas save. Jam dailininkas nutapo du paveikslus: "Madona su svars-tyklėmis" ir "Šv. šeima". 1513 m., norėdamas būti netoli popiežiaus Leono X, Leonardo nuvyksta Romon, kur buvo labai šalta savo kolegų — Mykolo Angelo, Rafaelio ir Bramantes priimtas, nes šie dailininkai matė Leonardo genialiskume nelauktą konkurentą. 1516 m. Prancūzijos karalius Pranciškus I jį pakviečia pas save. Leonardo apsigyvena Chateau de Cloux ir ten, po sunkios ligos, 1519 m. gegužės mėn. 2-trą dieną miršta.

Istorija nemini kito žmogaus, taip talentingo ir menui ir mokslui, kaip Leonardo da Vinci. Jis buvo pagarsėjęs matematikas ir fizikas. Jis žinojo, kad šviesa ir garsas keliauja bangomis ir šį principą pritaikė kameros išradime. Leonardo da Vinci kankino mintis ir noras išrasti būdą žmogui pakilti viršum žemės, skrajoti kartu su paukščiais. Jis nepasitenkino vien svajonėmis ir padarė "lėktuvo" brėžinius, kurie stebina ir šių laikų mokslininkus. Leonardo buvo įsitikinęs, kad žemė nėra sola-

rinės sistemos centras ir pripažino gravitacijos dėsnį. Uoliai studijavo geologiją ir chemiją; pasižymėjo inžinerijoje ir muzikoje, parašė lotynų kalbos gramatiką, buvo didelis anatomijos žinovas. Be to, buvo nepaprastai didelis meno žinovas, (jo traktatas apie meną buvo ypač aukštai vertinamas). Būtų galima sakyti, kad jo sugebėjimas tapyti buvo palyginant nesvarbus laimėjimas.

Renesanso dailininkai pasuko į antikinį klasikos pasaulį; juos domino graikų ir romėnų mitologija. Net ir portretus jie tapė antikiniam fone. Tačiau Leonardo paskelbė, kad gamta stovi aukščiau už antikinį pasaulį. Jis ginčijo, kad gamta ir tik gamta yra didžiausia mistikos versmė, lygiai kaip gamta yra ir tas faktorius, kuris padaro meną suprantamu. Leonardo drobinėje nesiekė gamtos kopijos. Anaipol, jis mėgo išreikšti gamtos dvasiškumą, joje slypiančias paslaptis, naudodamas fizinių gamtos savybių piešimą. Ten, kur gamta savęs nepaslepia mįslės šydu, ir dailininko kūriniuose problemų nėra; tačiau ten, kur pačioj gamtoj slypi kažkas mistiško, jis tą paslaptį užfiksuoja šešėlių gilumoj, šešėlių panaudodamas sugestijos, simbolikos išreiškimui. Leonardo buvo pirmasis dailininkas, kuris taip sėkmingai ir taip dažnai vartojo šviesos ir šešėlio principą netik formų išryškinimui, bet ir paveikslų reikšmės paaiškinimui.

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS MUZIKOS PIONIERIAI

J. ZILEVIČIUS, L. M.

Pereitame rašinyje buvo paminėti pirmieji lietuviškosios muzikos pionieriai. Jie prirengė dirvą jauniems mūsų muzikams, bet didelę jų dalis dar tebetęsė savo darbą ir nepriklausomoje Lietuvoje. Tai buvo J. Naujalis, prof. kun. Brazys, Tal-lat-Kelpša, St. Šimkus, J. Štarka ir tuo metu baigęs studijas šių eilučių autorius. Keletas jaunųjų muzikų: J. Gruodis, A. Dirvianskaitė, J. Bendorius, K. V. Banaitis ir kt. buvo pasiūti baigti studijų į Vokietiją ar Austriją. Grįžę iš ten, jie padėjo pamatus savai muzikos mokyklai Kaune. St. Šimkus suorganizavo Klaipėdos konservatoriją, talkon pasikvietęs J. Žilevičių ir vėliau — J. Gaubą. Abiejose mūsų muzikos mokyklose studijavo keli šimtai lietuviškojo jaunimo — tikras lietuviškosios muzikos atžalynas, išauklėtas savoje lietuviškoje dvasioje, be jokių pašalinių įtakų.

Tolimesnėmis eilutėmis bus duodama trumpa lietuvių muzikų, pasireikusių nepriklausomoje Lietuvoje, apžvalga. J. Žilevičius, kurį laiką muzikos srityje dirbęs Kaune, vėliau persikėlė į Klaipėdą. Pirmajai Klaipėdos krašto dainų šventei J. Žilevičius parašo dainą "Anoj pusėj ežero". Ji ir daug kitų jo dainų, kaip "Pabuskim iš miego", "Oi kad išauštų", "Pasakyk, mergele" ir šian die choruose tebedainuojamos. Daug dainuojama ir jo solo dainų.

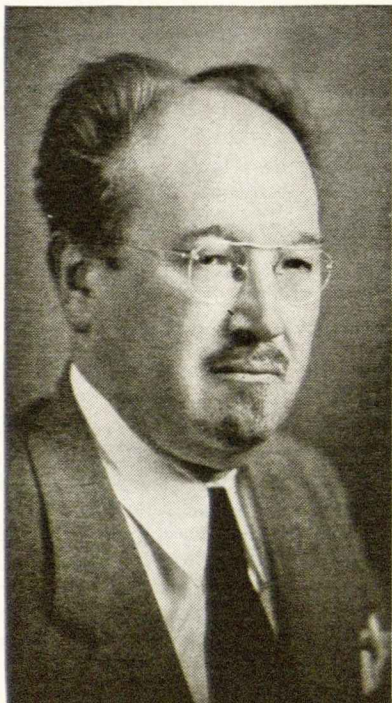
Baigęs muzikos mokslus užsienyje ir grįžęs Lietuvon, J. Gruodis buvo pakviestas operon dirigentu ir Kauno Muzikos Mokyklon mokytoju. Jo klasę baigė patys žymiausi lietuvių muzikai. Po kurio laiko J. Gruodis tampa tos mokyklos direktoriumi ir perorganizuoja ją į aukštąją mokyklą — konservatoriją. Parašė daug įvairios muzikos kūrinių. Populiarios jo dainos: "Aguonėlės", "Rugiagėlės", "Visur tyla" ir chorui — "Šil-tas gražus rudenėlis", "Ei, jaunieji" ir kt. Taip pat visą eilę simfoninių veikalų.

Vytautas Bacevičius, baigęs Lodzės muzikos konservatoriją, studijavo dar Paryžiuje. Jis yra garsus muzikos kūrėjas ir koncertinis pianistas, su koncertais apvažinėjęs daugelį kraštų, o šiuo metu gyvena New Yorke. Rašo kūrinius instrumentali- nei muzikai — simfonijas, baletą, sonatas. Jo kūryba yra tikrai moderni.

Vladas Jakubėnas — kompozitorius, pedagogas ir pianistas yra turėjęs visą eilę savo koncertų. Būdamas jau tremtyje su dainininkų grupe važinėjo po visą Vokietiją ir Angliją, kaip solistas - pianistas ir

akomponiatorius. Jo kompozicijos solo balsams solistų labai mėgiamos, nemažiau ir klausytojų. Yra parašęs simfonijų, sonatų ir kt. muzikos dalykėlių.

Vienas iš produktingiausių mūsų kompozitorių yra prof. Kazys-Viktoras Banaitis, paskutinis nepriklausomos Lietuvos Kauno Konservatorijos direktorius. Jo dainos chorams ir solo balsams labai populiarios ir mėgiamos. V. K. Banaitis visą savo

J. Žilevičius, L. M.

dėmesį yra atkreipęs į liaudies dainų harmonizavimą. Šiuo metu Amerikoje gerų mecenatų dėka (Dr. Biežio ir prel. Jūro) yra išleisti keli sąsiuviniai jo harmonizuotų dainų. Iš viso jų yra apie 150, vienos jų sunkesnės, kitos lengvesnės, bet visos yra didelės vertės lietuviškajai muzikos kultūrai. Ateities kartos, be abejo, šį didelį darbą tinkamai įvertins. V. K. Banaitis rašo ir instrumentalinę muziką, kurios daug šiuo metu turi dar rankraščiuose.

Mėgstamos ir dainuojamos yra Jono Bendoriaus, žinomo mūsų pedagogo, dainos chorams. Lygiai taip pat populiarios yra ir Juczo Kamaičio dainos bei kalėdinės giesmės.

E. Gailevičius ilgą laiką buvo Kauno Konservatorijos kontra-basso mokytojas ir grojo operos simfonijoje. Jis turi parašęs originalių ir jaunimo mėgstamų dainų. Jo sūnus Sta-

sys Gailevičius, šiuo metu gyvena Kanadoje, taip pat rašo dainas solo balsams. Juozas Guoba, dabar gyvena Dorchesteryje, Mass., turi daug chorui suharmonizuotų dainų. Jo dainos mėgstamos, o bažnytinių koncertų metu giedamos ir jo religinės giesmės.

Nemažai įvairios rūšies muzikos dalykų yra prirašęs Juozas Karosas, šiuo metu Klaipėdos muzikos mokyklos vedėjas. Konradas Kaveckas, iš profesijos vargonų specialistas ir tos rūšies virtuozas, taip pat rašo dainas chorams ir solo. Šiuo metu gyvena Vilniuje ir mokytoja muzikos mokykloje. Kaune dar gyvena ir pianistas B. Dvarionas, paskutiniu laiku pradėjęs reikštis savo kūryba, ir Jonas Dambrauskas, kurio "Malda už tėvynę" yra viena iš populiariausių lietuviškų giesmių chorui.

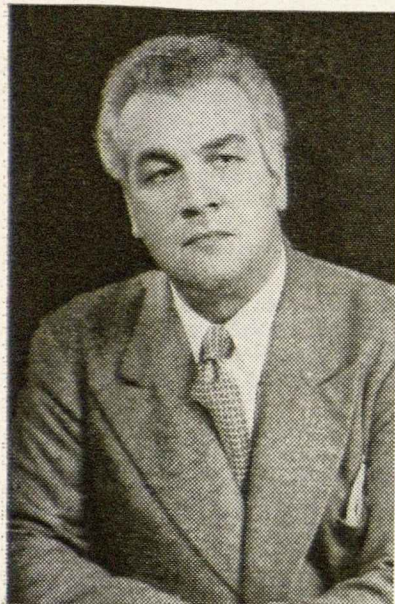
Visi aukščiau minėti muzikai mokslus yra ėję užsieny. Iš tos pačios grupės dar minėtini Stasys Navickas, Bronius Jonušas ir F. Valeika — buvę karo orkestrų kapelmeisteriai ir parašę daug kariškų dainų ir maršų. Jų maršai įdomūs tuo, kad jie remiasi liaudies melodijomis, todėl pasidaro labai artimi lietuviškai širdžiai.

Nebūtų galima praleisti nepaminėjus ir du rusų kilmės lietuviškosios muzikos kūrėjus: Jurgį Karnavičių ir Konstantą Galkauską. Karnavičius buvo profesorius Kauno Konservatorijoje ir buvo parašęs dvi operas: "Gražiną" ir "Radvilą Perkūną", be to labai populiarią simfoniniam orkestrui "Lietuviškąją Rapsodiją". K. Galkauskas, nuolat gyvenęs Vilniuje, rengdavo įvairius koncertus, skaitydavo muzikos paskaitas ir yra išleidęs nemažą skaičių savo kūrinių.

Vilniuje gyvena ir kūrė taip pat vienas iš jaunesniųjų lietuvių muzikų J. Sinius, parašęs daug gražių dainų. Jis vadovavo vilniečių chorui, kuris lankėsi ir dainavo Lietuvoje, Vilniui dar esant okupuotam.

Lietuviškųjų muzikos mokyklų auklėtiniai

Dvi pagrindinės aukštosios Lietuvos muzikos mokyklos - konservatorijos suvaidino didelį vaidmenį lietuviškosios muzikos raidoje. Konservatorijas turėjo Kaunas ir Klaipėda. Prof. J. Gruodis, dėstęs Kauno Konservatorijoje teoretinius muzikos dalykus, turėjo laimės aplink save sutelkti nemažą grupę gabių ir talentingų savo mokinių. Jam tikrai pasisekė, ir jo mokiniai, savo profesorių sekdami, iškilo į lietuviškosios muzikos kūrėjų viršūnes. Gruodžio kompozicijos klasę baigė Antanas Račiūnas, parašęs visą eilę naujoviškų ir įdomių kūrinių. Jo kūrybos charakteris labai savitas ir grindžiamas liaudies temomis. Parašė daug

Vytautas Marijošius

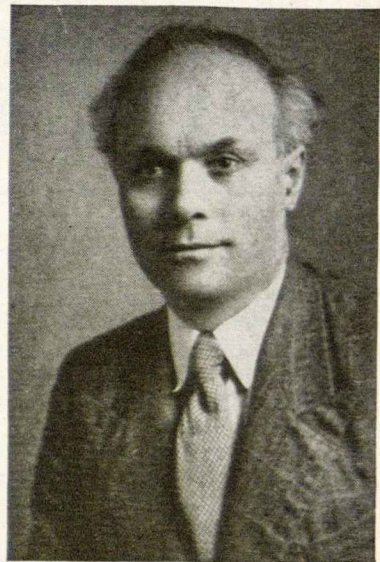
solo dainų smuikui, pianui, orkestrui, taip pat oratorijų, simfonijų, ir dvi operas "Tris talismanus" ir "Martytę". Dabar gyvena Lietuvoje. Kitas Gruodžio mokinyš yra **Julius Gaidelis**, dar Lietuvoje atkreipęs į save didelį dėmesį. Tai nepaprastai gabus ir daug žadantis kompozitorius. Yra parašęs įvairių kūrinių, simfoninių poemų bei vaizdelių — "Šatrijos raganių karnavalas", "Balandžių turkus", "Gedimino sapnas" — keletą simfonijų, muziką baletui "Čičinskas", smuiko koncertų ir sonatų. Nemažai rašo ir tremtyje. Labai išgarsėjusi yra jo simfoninė poema "Aliarmas", vaizduojanti bombardavimus ir žmonių kančias. Ji buvo išpildyta per Šveicarijos radiją. Šiuo metu J. Gaidelis gyvena Bostone ir tęsia savo muzikinę kūrybą.

Įdomių dalykų yra sukūręs kitas Gruodžio mokinyš **Klemensas Griauzdė**. Ypatingai stiprus jis savo dainose vyrų chorams. Labai mėgiamas jaunimo tarpe, kur plačiai yra paplitusios jo žygio dainos. Paminėtina ir Griauzdės kantata "Jaunosios Lietuvos Dešimtmečiui Paminėti". Štai dar keletas Kauno Konservatoriją baigusiu muzikų. **Jonas Nabažas**, rašęs visą eilę kūrinių pianui ir instrumentalinei muzikai. Įdomi jo simfoninė poema "Liūdesio ir džiaugsmo dainos" ir choro daina "Armonika". Gausiai pasireiškęs instrumentalinėje ir vokalinėje muzikoje yra **Bronius Budriūnas**. Jo "Malda" ir kitos giesmės bei dainos puošia mūsų koncertų programą. Garsaus "De Profundis" mišriam chorui su vargonais autorius **Jonas Zdanavičius** yra taip pat prirašęs daug dalykų chorams ir solistams. Jis dabar gyvena Australijoje.

Antroji Lietuvos muzikos mokyk-

kla — Klaipėdos Konservatorija — davė taip pat didelį būrį jaunų lietuvių muzikų — kompozitorių. Plačiai žinomas mūsų tarpe vokalinės ir instrumentalinės muzikos kompozitorius yra **Jercimas Kačinskas**, savo studijas dar gilinęs Prahos Konservatorijoje. J. Kačinskas yra vienas iš moderniosios muzikos krypties atstovų. Jis turi parašęs styginį kvartetą ketvirtatoninės muzikos sistemoje. Mėgėjams muzikams jo kūriniai yra sunkiai prieinami ir išpildomi dėl savo modernios krypties. Šiuo metu gyvena Bostone. Daug vokalinės muzikos yra parašęs ir **Juozas Bertulis**, gyvenęs dabar Los Angeles. Operetes ir nuotaikingas chorams dainas rašo **Domas Andriulis**, šiuo metu gyvenęs Lietuvoje. Paminėtinas gabus kompozitorius **Juozas Pakalnis**, tragiškai nusižudęs Lietuvoje, sugrįžęs iš Vilniaus muzikų suvažiavimo 1949 metais, kur buvo komunistų apkaltintas, kaip dar neprisitaikęs prie bolševikų partijos linijos. Didelės vertės yra jo simfoniniai kūriniai "Romantiška uvertiūra" ir "Gyvenimas ir kova". Taip pat baletas "Sužadėtinė".

Daug chorų dainų ir kitokios muzikos dalykų yra prirašęs **Juozas Strolia**, šiuo metu gyvenęs Bostone. Jo harmonizuotos liaudies dainos chorų yra labai mėgiamos. **Alfonsas Mikulskis**, savo studijas gilinęs Vokietijoje, harmonizuoja ir rašo specialiai savo vadovaujamam "Čiurlionio" ansamblui. Panašiai daro ir **Stepas Sodeika**, kuris vadovauja "Dainavos" ansamblui. Jie savo kūrinių tuo tarpu neišleidžia į viešumą. Viešai savo kūrybos neparodo ir žinomas mūsų dirigentas **V. Marijošius**. Paminėtinas yra **J. Novakauskas**, rašęs vokalinę ir instrumentalinę muziką. Tarp daugelio

Juozas Strolia

veikalų yra parašęs ir operą "Žvaigždės dukterį". Lietuvoje dabar gyvena ir liaudies kūrybai atsidavęs, gabus ir beveik vienintelis tos rūšies specialistas, **Jonas Švedas**. Jis vadovauja Vilniaus Filharmonijai.

Reikėtų dar suminėti **Vladą Paulauską**, **Antaną Vaičiūną**, **N. Martinsonį**, **P. Adomavičių** ir daugelį kitų lietuviškosios muzikos autorių-kompozitorių, tačiau dėl vietos stokos neįmanoma visų čia išvardinti. Lietuvos muzikos mokyklos davė didelį derlių pajėgių ir kūrybingų žmonių, kurie tiesė ir tebetiesia kelius lietuviškai muzikai, ją puoselėja ir iškelia į kitų kraštų muzikos lygį. Su jais ir norėjome šiuo rašiniu nors apgraužiomis supažindinti mūsų jaunąją skaitytoją, kad jis daugiau domėtųsi lietuviškosios muzikos gyvenimu ir jos kūrėjais.

Laisva valandėlė Diepholzo Vasario 16 gimnazijos bendrabutyje

PLAČIOS SVAJONĖS— MAŽI DARBAI

Tai bent kalbėjome

Jeigu vokiečius vadiname darbščiais, anglius flegmatais, prancūzus dabitomis, tai lietuvius reikia pavadinti kalbėtojais. Taip! Graikuose tik Demostenas stebino visus savo iškalba, romėnuose tik Ciceronas, o mes — visa tauta auksaburniai!

Štai va, draugijos vakarienė. Ir kiek svečių, tiek viešų kalbų. Štai ir Vasario 16 minėjimas. Kad duoda bent keturi kalbėtojai po valandą! Po to koncertas vyksta jau apytūstėje salėje.

Šitokie susirinkimai ir pobūviai atgraso jaunimą. Jeigu pakelia šią rutiną, tai ir patys užsikrečia šita "dorybe" daug kalbėti.

Pagalvokime, ar ne daug kalbos mūsų susirinkimuose, ar stodamies kalbėti, žinome, kad mūsų žodis bus taiklus ir naujas, ar atitiks temai. Jei ne — tai susilaukykime. Kalbėkime tik būtiniausiu atveju, kalbėkime trumpai. Jauskime, kad kiekvienas žodis yra tokia brangenybė, kurią reikia taupyti ir taip pigiai neatiduoti. Suglaskime mintis! Trumpai, drūtai! Kai mes patys mažiau kalbėsime, išmokysime ir kitus mažiau kalbėti!

* * *

Esame kalbanti, o neveikianti tauta. Su entuziazmu šnekame apie didelius planus, o neatliekame mažų darbų. Kokie veiksmai, kokie užsimojimai žodžiuose, o darbuose — kasdienybė, pilka kasdienybė. Kas, jei ateityje svarstys mūsų kalbas, bet nebus darbų, kurie liudytų apie mus. Iš jų pažįstame praeitį, iš jų ir mus pažins. Negi istorikai parašys: lietuviai nuskendo žodžių jūroje. Niekas neveikė ir nuskendo...

Gerbiamieji, tik ne aš!

Mačiau, viena kuopelė rinkosi valdybą. Visa tai jūs žinote mintinai. Galima pašaukti Antulį Pūkulį ar Čiuoką Dėlį, gražius feljetonus parašys, kaip iš šaunaus būrio po kelių valandų grumtynių nebuvo surasta pirmininko. Kiekvienas atsistojo ir kalbėjo:

— Gerbiamieji, tik ne aš! Aš... užimtas, aš dirbu, mokausi, aš... (skliausteliuose galima pridėti — įsimylėjęs).

Tikrai reikia feljetonisto plunksnos, kad aprašytų tuos negalavimus. Argi mes jau tokie suglebę? Argi mes niekam neįsipareigojame, nei namams, nei organizacijai, nei tėvynei. Kiekvienas turi savo pareigų ir savo darbų. Ir jas reikia atlikti, bet negalima užmiršti ir organizacijos, į kurią atėjai savo valia ir prižadėjai būti drausmingas. Visi esame užimti, visi neturime laiko. Bet imk ir pamėgink tuo pačiu laiku padaryti: ir dalyvauti organizacijose aktyviai ir atlikti kitas pareigas. Panorėk ir ištesėsi!

Jei skundžiamės, kad mūsų susirinkimai nuobodūs, mes patys tokius padarome, atsukdami nugarą viskam: aš užimtas, nekludyk.

Jei savo dalį atiduosime su noru, visi po truputį triūsime, jungsimės į draugę, mūsų veikimas atgys, ir mum patiems pasidarys įdomu.

Tad ar neverta išsigydyti iš tos "bėgimo" ligos, pasitraukti iš visur, kad tik nereikėtų dirbti. Reikia aukotis, ir iš kiekvieno ši auka yra reikalaujama, nes tu turi augti, būti šviesus mūsų tautos narys, o tokiu neužaugsi,

PASTABOS — PASTABĖLĖS

lindėdamas urve ir neišeidamas į žmones, neprasitrindamas akių. Visos pareigos, kurias tu pasiimsi, tave lavins ir parengs naujus kelius ateičiai.

Nesutvarkyta raštinė

Eidamas į susirinkimą, namuose palik blogas nuotaikas, visas gėlas, o pasiimk šypsena ir paslaugumą. Iš kitų nieko nereikalauk, o stenkis pats duoti, nes tik tada pamatysi, kaip visi darbai sklandžiai eina, o tave lanko gera darbo nuotaika. Ir kur pašauks kokiam darbui, ten eik, nes visi geri darbai žmogaus nežemina.

Prireikėjo tau pirmininkauti, sutik ir dirbk. Niekada neapsileisk, nenuskėsk dideliuose planuose, bet atlik mažiausius. Prireikėjo būti sekretoriumi, tai ir triūsk.

Mačiau, kaip viena sekretorė kitai perdavė savo pareigas. Beveik į maišą subruko popierių glėbį, ir nešė. Kaip tusc popieriuose susigaudyti, nieks nežino. Atidavusioji džiaugėsi, kad nusikratė. O antroji nuliūdo ir galvojo: kokia jos draugė laiminga. Tačiau ji nepamiršo, kad vistiek reikės kam nors sutvarkyti. Ir naujoji sekretorė, kada kitos jos draugės skubėjo į šokius, sėdėsi prie to paveldėto "šiukšlyno" ir padarė iš jo tikrą moksleivių būrelio raštinę, viską sudėjo į bylas, susegė, sutvarkė. Daug valandų ji prasėdėjo, kol viskas gavo tikrai tvarkingą formą.

Kodėl ši antroji galėjo, o pirmoji žiūrėjo pro pirštus? Pirmoji buvo neišauklėta. Tikras laukinis žmogus. Argi ji išėina į gatvę susivėlusi? Ne! Tai kaip ji išleisdžia iš savo rankų netvarkingus daiktus, kaip ji atiduoda kitiems neatliktus darbus.

Tad — kuo skubiausiai tegu sugula kiekvienas raštelis į savo vietą. Niekada neapsileisk, nes paskui pats nuskėsi šiukšlių duobėje. Kiekvieną dieną triūsk prie savo bylų, prie kitų pareigų, nes čia tu kali savo valią.

Važiuojame stovyklauti

Jau paskelbta vasaros jaunimo stovyklos. Ar mes pasiliksime kaitriame ir dulkiniame mieste, ar mes keliausime su kitais ir ten ne tik pramogausime, bet kartu lavinsimės prie didelių ir gražių ežerų. Koks bus džiaugsmas, kai rytais rasa pabyrės, ir mes pulsime į vandenį. O marių ar ežerų bangos ir mūsų širdys plaks. Paskui grįšime su tradicinėmis stovyklos dainomis, "himnais" į namus, į stovyklą, kur lauks pusryčiai, paskaitos ir kiti užsiėmimai. Visa tai laukia mūs, bet nūnai reikia ruoštis.

Daugumas dirba, tad lyg dabar turi taip susitvarkyti savo atostogas, kad galėtų išvykti į stovyklą be kliūčių. Daugumas turi visokių finansinių sunkumų, tad dabar tegu pradeda taupyti. Jei mes per metus išleidžiame kinams ir kitokiems pramogoms nemažas sumas, tai stovyklai tikrai galime paaugoti ir dar daugiau, nes joje rasime gamtą ir draugus.

Laikas rūpintis ir savo apranga, nes stovyklos dienos nėra taip toli. Susitvarkykime savo drabužius, vietų sportui, kitus kitiems darbams. Įsitaisykime patogius batukus, maudymosi kostiumus, visa, kas gali būti reikalinga.

Kad stovyklos gyvenimas būtų įdomus, tai dabar jam renkimės. Kiekviena kuopa tegu stengiasi duoti ko nors naujo, vaidinimų, deklamacijų, įvairių varžybų. Reikia mūs stovyklai specialių dainų. Argi iš tokio būrio nesudėtų poros pagaulių posmų, kurie visus uždegtų ir visur nuskambėtų?!

Vasara šaukia mus, vasara laukia mūs! Jai pasi-renkime!

ATEITIES

SPINDULIAI

ARMONIKA

J. ZADEIKIS

*O, kad tu man atsiųstum armoniką, Broli,
Aš ją dar susitaisyčiau, susiklijuočiau,
Pasidėčiau ant kelių, pažvelgčiau į tolį
Ir smakrą prispaudęs užgročiau...*

J. Aistis, Sodiečio laiškas.

Nuo menamų dienų man patiko muzika, kokia ji bebūtų ir kokiais instrumentais išreikšta. Jau būdamas piemenėliu, klausiau kiekvieno paukščio čiulbėjimo ir pradėjau iš karklo žievės sukti švilpynę. Už tai nuo šeimininko tekdamo patirti barnių. Prisireikė man gudrauti, visą kalnę suversti kaimynų vaikams.

Kai truputį paūgėjau, užsiganiau tiek pinigų, kad nusipirkau lūpinę armonikėlę. Jaučiaus tada lyg koks karalaitis. Vos atsikėlęs, imdavau armonikėlę ir grodabau be perstojo, tuo išreikšdamas skurdžią piemenėlio daliaį pas svetimą šeimininką. O melodija tokia graudi!

Slinko dienos, savaitės... Kartu augo ir mano norai. Jau nebepasitenkinau armonikėle. O tie šeštadieniai, sekmadieniai ir juose įvykstančios vakaruškos! Neapsakomai gėrėjau iš tolo verkiančios armonikos garsais, melodijomis. Parginę bandą, užvalgęs juodos duonos plutą, šeimininkui nematant, pasiėmęs iš po žabų krūvos iš anksto paslėptus batus, tekinas bėgdavau ten, kur buvo girdėtis grojant.

Groja armoška, sukasi sušilusios poros, o aš išsžiojęs klausau jos melodijos. Kyla begalinis noras ir man įsigyti armoniką ir groti, kaip groja šis muzikantas.

Laikas vis bėga nesustabdomai ir neprašomai. Aš jau ir pusbernis. Atlyginimas didesnis. Susitaučiau pinigų. Bet kur man nauja armonika! Nusipirkau seną. Per dideles pastangas ir užsispyrimą išmokau groti svarbiausius šokius: polką, valsą ir maršą. Pradžiai to ir užteko. Ir čia prasidėjo mano gražiausios dienos. Kviečia visur: į vestuves, į krikštynas, į pabaigtuves!

Bet neilgai tai tęsėsi. Ir šiandien menu tą šeštadienį ir tą valandą, kada mano armonika amžinai nutilo.

Begrodamas vakaruškose pamačiau mergaitę. Jų buvo daug, visas pulkas, visas kaimas, bet aš pamačiau tik vieną. Tokia daili, gražiai nuaugusi, tamsiais plaukais su skląstu viduryje, gyvom žiburiuojančiom akim, truputį smailia nosyte ir su duobele smakre. Ji šoko gyvai, lyg vėjas sukosi.

Atėjęs į vakaruškas, pradėjau jos laukti. Ir kai ji pasirodydavo, ach, ką tada darydavo mano armonika! Niekas jos neapsakys! Rodos, patys suolai kėlėsi iš pasienių ir šoko aslos viduryje. Visi susikibdavo svaigiam siautime ir sukdavosi lyg įdūkė vėjai. Ir jų viduryje žydėdavo raudonais įkaitusiais veidais ji.

Vieną kartą ji pasakė man:

— Tu gerai groji!

VARGO MOKYKLA

Mokiniai eina į Varsio 16 gimnaziją Diepholze

Diepholzo Vasario 16 gimnazijos mergaitės šoka tautinius šokius — "Blezingėlę"

Ir vos ištarė šiuos palaimingus žodžius, kaip aš ištemčiau armoniką ir paleidau visais balsais. Su jais gaudė ir mano širdis, smarkiai plakdama. Norėjau sakyti, kad aš ją palydėsiu, bet ji jau šoko.

Kai pasibaigdavo šokiai, kai užgesdavo lempos ir pasipildavo visi kelyje, aš niekur jos nerasdavau. Kol atsisveikindavau su šeimininku ji buvo dingusi.

Pamačiau — iš būrio mūsų kaimo vyrų išsiskyrė vienas ir su ja pradėjo nuolatos šokti. Taip vakaruška po vakaruškos. Ir ji juokėsi jam, rodė gražius dantis. Ji nieko nebesakė man, nors grojau kaip pasiutęs ir temačiau ją tik vieną. Ir nežinia, ką darė mano armonika ir mano širdis!

Kai išeidavau po vakaruškų į kelią, į gražų sodais apgulusį kaimo kelią, užsikabindavau armoniką ir grodavau vienas pats, sau grodavau. Pradžioje dar eidavo su manim būrelis jaunimo, ir aš jieškodavau jos. Bet jos niekur nebūdavo. Tada dar liūdniau armonika grojo, ir nuo manęs visi išsiskirstydavo. Tada kvepėdavo sodai, laukai, ir aš jiems grojau, nes niekam nereikėjo mano armonikos.

Tada pradėjau graužtis, juk aš niekad nepašoksiu, niekada nepalydėsiu mergaitės, juk aš groju. Niekada susikabinęs su draugais neišsileisiu į kelią ir nedainuosiu, nes jie nueis ir mane paliks.

Galvojau dienomis ir naktimis ir suradau, ką daryti.

Tai buvo šeštadienis. Pas kaimyną vakaruškos. Jau klegėjo jaunimas, kai aš atėjau. Jie sveikino mane, šeimininkas pavaišino, kad pirštai geriau lankstytųsi. Ir ji pribėgo prie manęs ir kalbėjo:

— Grok, ši vakarą mes norim siausti.

Ir suplakė man širdis. Užguliau armoniką, išsiūrėjau į langą ir pradėjau. Siuste siuto mano armonika. Šokis po šokio. Neleidau nė atsikvėpti.

Ir tada, kai visa sukosi ir užė, kada visi žydėjo, aš sukaupiau visas jėgas, staiga tempiau dumples ir perplėšiau. Visai perplėšiau!

Subėgo prie manęs visi. Sustojo, o man beveik ašaros biro. Gailėjausi armonikos. Išlėkė dviračiu man kitos parvežti, bet aš nebegroja. Ne!

— Ir aš noriu šokti! — pasakiau jiems.

Parsinešiau suplėšytą armoniką ir padėjau ant lentyns. Tegu palieka, kaip jaunų nerūpestingų dienų prisiminimas.

Šiandien, kai visą tai prisimenu, jaučiu aną vakaruškų svaigulį, kvepiančius sodus ir begalinį norą groti. Rodos, vėl sėdėčiau per vakarų vakarus ir gročiau, kad suktųsi mano kaimo jaunimas ir kvepėtų šalikelėse beržai. Juk tai buvo mano džiaugsmo ir liūdesio dienos.

Balys Rimgailaitis

ISVIEN SU JUMIS

Pasauli,
Kol tėviškės vasaras
Tik gedulo eisenos lydi,
Iš tavo brangiųjų kristalų
Tremtiniui...
Tik Petro Janulio neišverktos ašaros,
Iš tavo gausiųjų aukų...
Tik Sibiro kankinio kelias.

Vienok, išvien
Mes daugel Velykų procesijom ėjom,
Bet... savo sodybom.
Norvegas ir suomis — fjordais, granitais;
Per lygumas, puštomis, ėjo magjaras;
Arabas sau brido per dykumų smėlį;
Britonas ar britas — įpratęs pajūriais, galerom;
Tekančioj saulėj mes tvinome savo šventoriais,
Kur žydinčios Jėsios pakrantės,
Nevėži, Dubysa, Šventoji, Venta,
Kur Nemunas, laiko žemele
Apjuosęs gegužio grazna.

Ir Didį Penktadienį,—
Kai Jėzus dramatiškai
(Grynai aramajiškai)
Šaukė: Eli... sabaktani,
Kaip žydas,
Nors buvo Pasaulio Mesijas,—
Jeruzalėj ne mūs' kadugiai,
O palmės žaliavo tada.

Tat, broliai didieji,
Nebejieškokit
Iš puodžiaus nupirkti
Mums žemės sklypelį,—
Juk buvo Velykos, Velykos ateis,
Kaip nuolatos ėje,
Ir vėliai mes tvinsime savo keliais,
Procesijom eisime savo šventoriais
Išvien su jumis.

Kad tie vandens mūs džiaugsmą nuneš...

KAI ŠILTĄ vasaros dieną gulime pievoje ir, galvą atvertę, žiūrime į aplink mus dūzgiančias bites ar skubiai bebėgiojančias skruzdėles, ar pagalvojame kada, koks didelis yra pasaulyje vabzdžių skaičius. Ką tai reiškia tie trys milijardai žmonių, jei juos palyginsime su neišsivaizduojamai milžiniškais mažųjų gyvūnų būriais. Yra toks ir mokslas apie vabzdžius ir jų gyvenimą, kuris vadinasi entomologija. O tokie seni profesorai, vadinami entomologai — taigi, vabzdžių žinovai — yra suskaičiavę vien tik atskirų vabzdžių rūšių daugiau kaip pusę milijono. O kiek daug dar yra vabzdžių, neregėtų ir nematytų, ypač šiltuose tropikų kraštuose!

Kiekvienas iš mūsų pažįstame vabzdį, tačiau ar žinome, kad jo pagrindinė žymė yra tai, kad visas jo kūnas sudėtas iš trijų dalių — galvos, krūtinės ir pilvo — kažkaip atgnybtų viena nuo kitos. Prie krūtinės priaugę sparnai ir kojos. Sparnai ir visas kūnas dažniausiai būna gražiai spalvoti. Kiek kartų esame gerėjęsi nuostabomis peteliškių spalvomis: žmogaus ranka nesugebėtų taip gražiai išmarginti, kaip tie mažieji vabzdžiai yra paties Kūrėjo išpuošti. Vabzdžiai nepasižymi savo dydžiu. Dažniausiai jie yra 1—2,5 cm. ilgio. Tačiau šiltuosiuose kraštuose pasitaiko vabzdžių net iki pusės metro ilgio. Ar neišsigastume, pamatę skraidant tokią didelę bitę?

Kaip ir žmonių, taip ir vabzdžių esama įvairaus būdo. Vieni jų yra blogi, stengiasi visiems pakenkti, įgelti. Jie daro žalos ir žmonėms, ir augalams, ir kitiems gyviesiems. Dar 1936 metais Lietuvoje buvo pasiro-

dę tokie vabzdžiai vadinami pjūklėliai, kurie užpuolė mūsų pušynus ir pradėjo juos graužti. Net 4000 ha pušynų jie sunaikino! O kiek esame girdėję apie derlių naikinančius skėrių pulkus, kurie žmonėms atneša badą. Yra vabzdžių, kurie nieko bloga nedaro, bet ir nieko gera. Yra tačiau ir tokių vabzdžių, kurie yra naudingi ir reikalingi. Čia ir sustosime prie vieno tokio vabzdžio, vadinamo naminiu vabzdėliu — prie "pilkosios" bitelės.

Kas iš mūsų nesame valgę medaus, kas bažnyčioje nesame meldęsi, žiūrėdami į mirksinčias vaško žvakės. Vis tai bičių darbo vaisiai, vis tai darbščiujų bitelių nuopelnas. Bitės gyvena šeimomis, kurias sudaro motinė, bitės darbininkės ir taip vadinami tranai — bitės tinginė. Jau žiloje senovėje lietuviai pamilo ir prisijaukino bites. Jis laikė jas nelyginant šventomis, nes bitei, kaip ir

žmogui, sakė, kad ji miršta, o ne dvesia ar stipa, kaip kitiems gyviesiems. Lietuviai buvo geri bitininkai jau iš seno. Jie bites laikydavo miškuose, dažniausiai liepynuose, medžių drevėse, ar į medžius įkeltuose iš rąstų iškauptuose aviliuose. Niekas nedrįsdavo imti medaus iš svetimo avilio — už tokį veiksma bausmė būtų buvusi pati žiauriausia — mirtis. Ano laiko lietuvių bitininkystė buvo gal daugiau panaši į tam tikrą sportą. Pats medus nebuvo ypatingai vertinamas, gal daugiau vertino vašką, kurį veždavo į svetimus kraštus ir už jį mainais gaudavo kitų reikalingų prekių. Bitininkai vadinavo vienas kitą bičiuliais, ir lyg koks atskiras luomas turėjo savo pačios bei privilegijas.

Kuo naudinga mums ta mažoji bitelė? Medus ir vaškas pagrindiniai jos produktai. Savo sudėtyje medus turi įvairiausių medžiagų, būtinai reikalingų žmogaus kūnui: geležies, kalkių, fosforo ir kt. Netruksta jame ir vitaminų, daugiau A ir B. Dažnai medus yra gerai vaistai nuo persišaldymo, slogos ir kosulio. Vaškas, neskaitant, kad iš jo gaminamos žvakės, vartojamas, kaip sudėtinė dalis kosmetikos ir įvairiuose farmacijos gaminiuose. Bitė naudinga dar ir tuo, kad beskraidydamą nuo vieno žiedo ant kito, bečiulpdama saldų žiedų nektarą, ji perneša nuo vieno augalo ant kito žiedų dulkelis ir taip augalus apvaisina. Jeigu nebūtų bičių, mes žymiai mažesnį derlių teturėtume. Taigi nenuostabu, kad bitelė yra ne tikai mylima ir gerbiama, bet žmonės ją rūpinasi, saugo ir net dainas apie ją dainuoja.

Kelionė į vabzdžių pasaulį

VYTAUTAS BARISAS

Aušra Bendoriūtė

P A V A S A R I S

Auksinė saulė

Dangaus nuogumą nubučiuos,

Pilkieji medžiai

Ir vėlei sužaliuos.

Naktis pavirs

Juk pasaka puikia,

Žvaigždžių šviesos sidabrais spindinčia,

Ir švelnus vėjas

Lietų pavaduos...

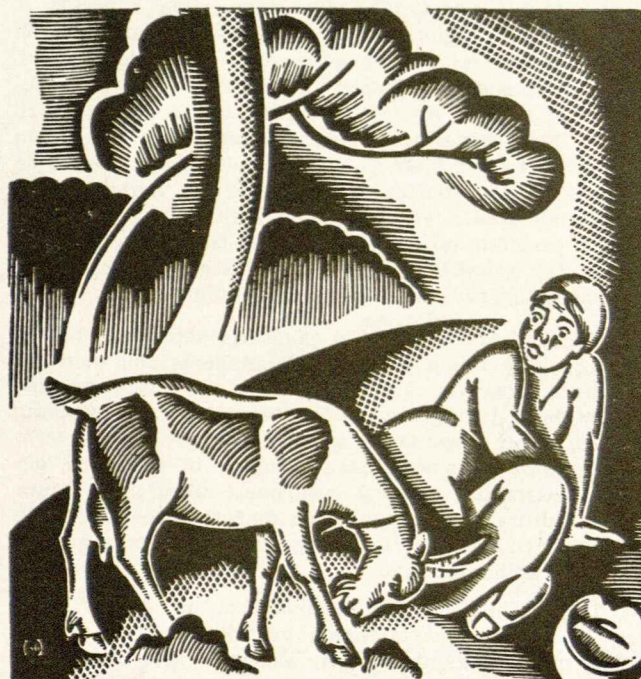
Neįsiskverbs šviesa

Tiktai į mūs

Dienas pilkas,

Ir pilkuma širdžių

Nejus jos spindulių...

M. Katiliūtė — iliustracija

SPORTAS

DIDESNIO SPORTINIO ENTUZIAZMO!

EDV. ŠULAITIS

Sportas yra viena iš kūrybinio darbo apraiškų savyje slepianti magišką galią traukti prie savęs jaunimo būrius, jiems teikiant fizinės ir moralinės naudos. Juk visi žinome, kad „sveikame kūne yra sveika siela“, todėl lavinant kūną, kartu iš sportinių galių šaltinio semiamas gyvybės elekstras ir individo vidiniams negalavimams gydyti. Taigi, sportu laimima tai, kas kitomis priemonėmis negalima atsiekti. Sportas jaunuomenės tarpe ugdo ir kelia entuziazmo liepsną, o jos šviesoje gimdo kilnų jausmą — savo polėkius derinti pergalės atsiekimui, nugalint visas pasitaikiusias kliūtis, arba stengiantis jas padaryti kiek galint labiau peržengiamomis.

Tėvas J. Bickel, Tarptautinio Olimpino Komiteto pavadintas „Krikščioniškojo sporto apaštalu“, savo knygoje „Religion et Sport“, sportą vadina valios auklėtoju, sakdamas, kad jaunuoliai sportininkai, kurie lavinasi nugalėti kliūtis, pasidaro pajėgūs bei užsigrūdinę ir niekuomet nebus aplinkybių perblokuoti. Jie į gyvenimą ateina su brangia ryžtingumu dvasia, kuri jiems užtikrinanti pasisekimą.

Toje pačioje knygoje autorius pažymi, jog sportas turi įtakos ir dorovės srityje. Ten cituojami Tėvo Henrico Lingo žodžiai: „Protingai pritaikytas fizinis auklėjimas jaunimui suteikia skaisčią sąžinę. Ši sąžinė pasireiškia stipria valia, gyvų žvilgsniu, nuotaikinga dvasia, dideliu ryžtingumu, visuomet proto vadovaujamu“.

Trumpai peržvelgus sporto reikšmę, aiškėja, kad jis gali būti labai reikšmingas veiksnys ir lietuviškumo išlaikymui. Lietuviškajam jaunimui sportas gali būti ir tas kovos laukas, kuriame jis kovoja už savo tautos garbę ir laisvę. Čia jam ryškiausias pavyzdys gali būti garbinga suomių tauta, kuri būdama fiziškai užgrūdinta, įstengė pasipriešinti didžiulei sovietų armijai ir tuo pačiu pelnė viso pasaulio simpatijas. Ir tai padarė mažos tautos vyrai, išėję kieto gyvenimo mokyklą ir užaugę aukšto lygio sportinės kultūros aplinkoje. O kiek jie susilaukia dar šiandieną pasaulio simpatijų vien tik savo sportiniais laimėjimais. Jie per sportą privertė šnekti visą pasaulį apie jų mažytę granito tėvynę, tarp ežerų, ilgus mėnesius pridengtą sniegais, ir be įvairių gamtos turtų, kai šiaip pasaulis šiandieną kalba tik apie geležies rūdą ir naftos laukus... Ir šis mažos tautos didelis laimėjimas yra pavyzdys, kaip galima prabilti į grubią pasaulio sąžinę, kaip galima laimėti savo tautai garbę, jau nekalbant, kad ir mūsų senas troškimas — sveikas ir užgrūdintas gyvenimui jaunimas.

Tremtin atsidūręs mūsų jaunimas suprato vienas iš pirmųjų kaip reikia prabilti svetimiesiems anų paniūrusių dienų gyvenime. Jis pradėjo savo kūrybišką sportinę veiklą šalia įvairių ansamblių bei kitų meno vienetų, nors tų dienų gyvenimo ir sportinės veiklos sąlygos buvo itin sunkios. Jų nepalūžtanti dvasia ir ryžtumas nevieną svetimtautį privertė susidomėti mūsų maža tauta ir jos kultūra, o taip pat ir tos mažos tautos siekimais. Mūsų sportininkai tuo metu tapo mažytės tautos garsintojais ir ambasadoriais.

Iš tremtinių stovyklų išsisklaidžius po įvairius kraštus, lietuviams sportininkams prasidėjo naujas veiklos laikotarpis, reikalaujantis dar didesnio jėgų įtempimo: tiek savitarpio darnumo, tiek ir reprezentacijos frontuose.

Kas liečia pačių sportininkų, išsibarsčiusių visuose kontinentuose organizacinį darbą ir jų veiklą, tenka pasakyti, jog čia didelės įtakos turi gyvenamojo krašto aplinka. Dabar matome, jog sportininkai sugeba greičiau susiorganizuoti bei efektyviau veikti tuose kraštuose, kur pati kova už būvį yra sunkesnė. Pažiūrėkime, jog tokioje Anglijoje ar tolimoje Australijoje, proporcingai paėmus, sportininkai daugiau juda, negu mūsų kėje šiaurės Amerikoje. Kodėl gi taip? — nevienas su nusistebėjimu klausia. Atsakydami galime drąsiai paabrėžti, kad šio krašto jaunimą veikia, ta, sakytume, nerūpestingo, išlepinto gyvenimo aplinkuma, tas sporto nuvertinimas iki paprasto amato ribų, paverčiant jį pragyvenimo šaltiniu. Taigi šiam krašte vertinti sportą mūsų kalbamąja prasme yra gerokai sunku, nes čia tenka susidurti su žmogiškąja silpnyste: derintis prie gyvenimo sąlygų, imant pavyzdžius iš aplinkumos. Todėl nenuostabu, kad ir lietuvių jaunimas kaskart vis labiau yra skalaujamas tų neigiamų pavyzdžių bangos ir nelengvai prieš ją besispiria.

Nors šiame krašte lietuvių sportuojančiam jaunimui sąlygos nėra pakenčiamos, bet vis dėlto dar ne beviltiškos. Pradėjus iš nieko, po 2 sportinės veiklos metų, šiame krašte — J. A. Valstybėse — jau turime penketą pažangesnių lietuvių sporto klubų, kuriuose susispietę tikrieji sporti entuziastai. Ir kas nuostabiliausia, sporto klubuose su mažomis išimtimis matome patį jaunimo elitą: žmones, be sportinės veiklos, plačiai besireiškiančius kitose jaunimo organizacijose, meno ansambliuose ir pan. Tikrai keista, kai didesnioji jaunimo dalis skundžiasi pavargusi po kasdieninio darbo, tai kiti sugeba nueiti į meno ansamblių repeticijas, dalyvauti organizacinėje veikloje, o taip pat reikštis vienoje ar net keliuose sporto šakose. Šis reiškinys parodo, kad, turint tvirtą pasiryžimą, yra galima nugalėti ir didžiausias kliūtis.

Sielojantis mūsų sportinės veiklos šiame krašte išbujojimu, dar turėtume apsvarstyti bent keletą svarbesnių taškų, sudarančių neatjungiamą sportinės veiklos grandį. Ir tenka pasakyti, jog šiuo metu mūsų kėje sportinės veiklos grandyje, dar yra nemaža pertrauktų vietų, kurios prašyte prašosi sujungiamos.

Visų pirma mūsų sportuojančiam jaunimui trūksta pamokančio, paskatinančio žodžio iš senųjų sporto veteranų. Ši spraga yra gana žymi, ir senesniesiems sporto darbuotojams, kuriuose dar teberusena pareigos jausmas padėti jaunimui, reikėtų dėl to rimtai susimąstyti ir pasistengti ją išlyginti. Taip pat jaunesiems sporto entuziastams stokuoja ir moralinės bei materialinės paramos iš sportu besidominčios visuomenės, kuri nepalaikydama ryšio su sportininkais, pertraukia sėkmingos sportinės veiklos grandį.

Šalia šių neigiamų reiškinių, neperseniausia šio krašto sportiniame bare buvo padarytas vienas džiugus žingsnis, būtent — išrinktas vyr. sporto organas š. Amerikai. Jo pareiga ir bus sutaisyti tą sportinės veiklos grandį, kad ji galėtų stipriai apjungti visus sportininkus, sporto darbuotojus ir sporto bičiulius į vieną didžiulę šeimą. Ir kaip būtų gražu, jei visi sportininkai, sporto darbuotojai ir sporto bičiuliai, užsimeršę visus asmeniškumus, savo širdyse įrašytų gražų šūkį — „mūsų jėga ir sveikata — tautai ir tėvynei“.

KREIVOS

LAIŠKAS IŠ CLEVELANDO

Aną dieną manęs klausei,
Tavo laišką kai tik gausiu,
Tuoį nuriesčiau, kaip gyvenam
Mes šioj pusėj žemės Samo.
Tad, drauguži, duodu gandą
Iš mūsų miesto Clevelando,
Kur valdžių gyvena krūvos
Savo nuosavuose rūmuos,
Kur dypukai seną chlumą
Iškeičia į naują namą
Arba smarkiai galvą suka
Pirkti Buicką ar Forduką.
Viens čia steigia kuopą naują,
Kitas seną kur sugriauja,
Susiję kartais du
Pasitampo už barzdų,
Meiliai kalbasi per spaudą,
Pasisako, ką kam skauda,
Ar vėl, veikia atskirai,
Na, ir kas jums negerai?
O jaunimas, — draugas sako, —
Ar jau pirkto Cadillacą?
Ne, drauguži, neatspėjai —
Čia kitoki pučia vėjai:
Algis vis teatre vaidina,
Vedasi Laimą į kiną.
Džiugas kuria svetą naują —

Univerkoį studentauja.
Miestas mūsų garsus baisiausia,
Kad kur eisi, kur ko klausi —
Tamsios, šviesios ir blondinės
Vis Nijolėmis vadinasi.
Ir kad jų nesumaišyti —
Vieną šaukiame Nijolyte,
Kitą vėl kaip pravardžiuojam
(Nepiktai, bet šiaip — gražiuoju),
Trečią gi pirštu parodom,
Tad, gyvent mums nēr' nuobodu.
O gi jau kas link veikimo —
Pažiūrėjus džiaugsmas ima:
Dirbam, bėgam, prakaituojam
Ir ansambly repetuojam,
Tautinius šokius sušokam,
Žodžiu — stengiamės, kaip mokam.
Vieni žiūrim į mėnulį,
Kiti vėl ant knygų gulim,
Treti, nors ir susiraukę,
Dėdės Samo ginti traukiame.

* *
Toki cūdai mūsų pasvietėj,
Regi — nesam susirietę
Tenekyla tau pavydas
Ir duok ūsą — tavo Vydas.

Kaštanai

KODEL GRIŪVA JUNGŲ TAUTOS

Susitiko Jurgis Betty,
Ir negal' atsigrožėti:
Josios garbanos kaip šilkas, —
Spokso Jurgis tartum vilkas;
Jos blakstienos kaip vėduoklės, —
Greit iš Jurgio taps vaiduoklis;
Jos veidelis — rožių pienas, —
Greit iš Jurgio liks tik šienas;
Kai praeina ji pro šali,
Jurgis nustovėt negali,
Ir galvoja: viską sviete
Duoc, — tik leisk į ją žiūrėti!

Vieną dieną Jurgis mato
Ir net šiurpas jį nukrato:
Lyg tai Betty, lyg ne Betty,
Niekaip neina įžiūrėti;
Paraitytos ilgos kelnės,
Lyg nutrauktos nuo petelnės.
Nei blakstienų anei ružo, —
Čiukšt, svajonės ir sukiužo...
Bet svarbiausia — trauk devyni —
Ji brunetė — ne blondinė!

Nusispiovęs palei tvorą,
Eina Jurgis pas Barborą.

Du išmetę vyrukai užaina į viešbutį:

— Mes norim lovos su dviem kambariais.

— Aš manau, jūs norite kambario su dviem lovom, — pataisė juos patarnautojas su šypsena. Jie sutinka, ir po keletos minučių abu draugai net nenusirengę išsitiesia ant tos pačios lovos.

— Žinai, Jonai, kažkas guli mano lovoj, — sako vienas po kiek laiko.

— Na, kai tu paminėjai, man rodos, kažkas ir mano lovoj išsitiesęs.

— Ką tu į tai, kad mudu juos išmestume?

Kambaryje pasigirsta sunkaus mūšio garsai...

— Jonai, aš savo jau išgrūdau, — paskelbia garsiai kvėpuodamas pirmasis.

— Puiku, bet aš nepajėgiau nugaltėti savojo — jis mane ant grindų išstūmė, — atsako antrasis.

— Tai niekis, tu ateik ir atsigulk pas mane...

VYRIŠKI RŪPESČIAI

Kai šešis metus turėjau,
Į tėvelį vis žiūrėjau,
Kaip jisai muiluuoja žandą,
Ilgą peilį vis galandą,
Pamuilavęs vėl nubraukia
Arba kartais susiraukia.
Buvo man visai neaišku,
Ką gi pagaliau tai reiškia.
Nežinojau, ką jis turi,
Kad jo smakras šitaip duria.
Kai truputį paūgėjau,
Ilgas kelnės jau dėvėjau,
Vis į veidrodį žiūrėjau
Ir panosį čiupinėjau:
Iš kurios pusės bežiūri —
Niekas man ten neįdūrė.
Atsistojęs šitaip daiktui,
Pagalvojau: blogai, baigta:
Kokis iš manęs čia vyras,
Kad panosis visai grynas.
Paskui, jau krašte graborių
Ilgai plėšm kalendorių,
Kada kartą prieš Kalėdas
Prasidėjo vyro bėdos.
Mama tyliai sakė tėčiui,
Nencrėjo, kad girdėčiau:
"Žinai, tėtė, sūnui mūsų
Jau rimtai užaugo ūsai".
Na ir štai, Kalėdų proga
(Prisiminus daros bloga)
Tėtis, ilgai negalvojęs,
Man skustuvą dovenojo.
Tad neklausk, mane pamatęs
Ar sudraskė lūpą katės,
Per savaitę du kartu
Jau dabar ir aš skutu.

Arius Vydas

ŠYPSENOS

DARBAI ŽMONĖS

LIETUVIŲ POEZIJOS ANTOLOGIJA

Kiekvienam lietuviškosios knygos mėgėjui, ir ypatingai poezijos gerbėjui, didelio džiaugsmo suteikė šiomis dienomis Lietuvių Katalikų Knygos Klubas padovanotoji „dainų skrynelė“. Tai didelės apimties ir gražiai išleista Lietuvių Poezijos Antologija. Lietuvių literatūros kelyje poezijos antologijas sutinkame jau devynioliktojo šimtmečio gale. Toje pačioje Amerikoje dar 1889 metais kun. A. Burba suredagavo ir išleido pirmąją lietuvių poezijos antologiją, pavadintą „Dainos Lietuviškos“. Tai buvo didelė, apie 500 psl. knyga, kurios antroji laida išėjo vėl po keletos metų — toks didelis buvo susidomėjimas lietuviškąja ano meto poezija. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo išleista bent keletas antologinio pobūdžio poezijos rinkinių, apimančių ar tai vieno kurio laiko, ar vienos kurios poetinės srovės poetus. Tačiau iki šio laiko dar nebuvo turėję antologijos, apimančios visą mūsų poezijos laikotarpį, savo puslapiuose talpinančios beveik visus mūsų poetus nuo pat 16 amžiaus.

Lietuvių Poezijos Antologiją sudaro stora 832 psl. knyga, kuri duoda pilną lietuvių poezijos vaizdą. Knygos redaktoriai norėjo pabrėžti lietuviškosios poezijos vientisumą ir neatsiskirtinumą nuo liaudies lyrikos. Norėjo parodyti, kad lietuvių poeto kūrybos šaltinis buvo ir tebėra neišsemiami lietuvių liaudies lobiai. Todėl pačioje knygos pradžioje sudėta lygiai 100 lietuviškų liaudies dainų, sukurtytų nežinomų autorių — liaudies poetų. Čia rasime ir „Oi žiba žiburėlis“ ir „Išbėg, išbėgo“ ir „Kai aš jojau“ ir daug kitų dainų, kurios dainuojamos, ir kurios jau pamirštamės. Tačiau jos visos yra puikūs poezijos perlai. Liaudies poezijos skyriaus užbaigai įdėtos trys lietuvių liaudies raudos.

Rašytinė poezija pradedama nuo Martyno Mažvydo laikų. Pirmuoju eina Stanislovas Rapolicnis su religiniu eilėraščiu, parašytu greičiausiai pačioje 16 amžiaus pradžioje. Toliau Kulvietis, pats Mažvydas su savo įžanga į pirmąją lietuvių kalbą katekizmą, Daukša, Šimelpinigis ir kt. daugiau ar mažiau žinomi autoriai, sudėti visi chronologine eile. Per juos prieiname prie Donelaičio, nuo kurio anksčiau buvome pratę skaityti lie-

tuviškosios poezijos pradžią. Po jo seka Dionyzas Poška, Stanevičius, Valiūnas, Baranauskas ir atsirandame „Aušros“ prieangyje. Vėl naujas laikotarpis su Vienažindžiu, Kudirka, Jakštu ir Vaičiūčiu. Juos lyg užbaigia Maironis, kuris pradeda jau naujosios lietuvių poezijos puslapius. Ir taip per Putiną ir Sruogą, per Kiršą ir Binkį, per Aistį ir Brazdionį ateiname iki pat šių dienų jaunųjų poetų, kurie stipriai reiškiasi laisvajame pasaulyje išblaškytų lietuvių tarpe. Iš viso knygoje randame 165 mūsų poetus. Vieni jų mūsų poezijos rūmą remia lyg galingos

kolonos, jų eilėraščiai mokami atmintinai, kiti gal daug kam bus visai negirdėti ir nežinomi, bet visi yra įdėję savo dalį į lietuviškosios poezijos puoselėjimą.

Knygos pabaigoje įdėta keturios lietuvių partizanų dainos, kurios yra dabartinė lietuvių liaudies poezija, kuriama žiauriausiomis nelaimės dienomis.

Didelę padėką knygos mėgėjas turėtų pareikšti Lietuvių Poezijos Antologijos redaktoriams Antanui Vaičiūliaičiui ir Jonui Aisčiui, kartu ir leidėjams. Jie atliko tikrai didelį darbą. Knygos pradžioje redaktoriai savo įžanginiais straipsniais lyg ir įveda skaitytoją į tuos begalinius lietuviškosios poezijos rūmus. Pati knyga išleista gražiai ir skoningai, įrišta kietais viršeliais, knygos ap-lanką ir skyrių iliustracijas piešė dail. Adomas Varnas.

(Lietuvių Poezijos Antologija. Sudarė J. Aistis ir A. Vaičiūlaitis. Išleido Liet. Knygos Klubas Chicagoje, 1951 metais. Kaina 6 dol.)

J. Paventis

PAPILĖJE SKAMBA VARPAI

Rašytojas Stasius Būdavas iki šiol yra išleidęs visą pluoštą knygų. Paskutiniąją pasirodė dar Lietuvoje vokiečių okupacijos metais (1944). Dabar po ilgesnės pertraukos autorius prisistatė su nauja knyga. Su Velykų varpais atskambėjo jo apysaka „Varpai skamba“.

Tikrai šis žodis — naujas — tin-ka paskutiniam St. Būdavo veikalui. Anksčiau savo beletristikai temų jieškojosi iš to paties meto gyvenimo, o dabar jis pasineria į praeitį. Anksčiau jis narpliojo vyresnio amžiaus miesčionių pergyvenimus, o dabar jis skleidžia berniuko pasaulį. Anksčiau savo formai nejieškojo tvirtesnio atbaigimo, dabar — jis dvelkteli nauju stilistiniu susitvardymu.

Skaitytoją šitoje knygoje jis nukelia į spaudos draudimo laikus ir nuveda į Papilę, į autoriaus gimtinę. Ten apie bažnyčią ir kleboniją grupuojasi visos mažo miestelio gyvenimas. Pasirodo ir žmonės, nesudėtingų pergyvenimų, kaip ir jų pilka diena.

Štai pačiuose pirmuose puslapiuose prissitato pats romano herojus Rapoliukas Geležinis. Jis lydi savo motinos karstą į kapines. Tuo ir prasideda kaip ir daugelis našlaičių apysakų. Gyvena pas svetimus, pas varpininką Plaktinį. Jo senis nesupranta, skriaudžia, neduoda socialiai valgyti. Vaikas jieško užuovėjos, susidraugauja su maža klebonijos mergaite, vėliau su kunigėliu. Paskiau ateina

ir dvaro ponaitis. Tačiau šitame našlaičių gyvenime autorius nusileidžia į pigų sentimentumą, nori skaitytoją sugraudenti. Jis ramiai piešia Rapoliuko gyvenimą, pamažu skleidžia jo kovą už duoną, už būvį. Jokiose aplinkybėse jis nenusimena, naktį pamąsto ir suranda išeitį, nes jam kita nieko neliko. Šį Rapoliuko natūralų veržimąsi į kovą už būvį panaudoja to meto šviesuoliai — kunigėlis (vikaras) ir ponaitis. Rapoliukas iš jų patiria daug gera. Prie jų tyros širdies prisiriša ir jo vaikiška širdis. Kartą jis pamato, kaip ant bažnyčios kunigėlis slėpia draudžiamas knygas. Ir ši paslaptis jį sugundo. Kunigas pasitiki Rapoliuku. Pamažu, nors jis to pats nesupranta, Rapoliuką pagauna naujoji atbundanti lietuvių srovė. Jis visur stoja ginti kunigėlio, o nupeikia kleboną, kuris bruka lenkišką dvasią. Per kunigėlį jis patenka ir pas dvaro ponaitį — jau susipratęs lietuvi. Šie ir palenkia Rapoliuko veržlumą ir drąsą geram, — padaro iš jo knygnešį.

Ir kitus romano charakterius sutinkame gana ryškius ir išlaikytus. Antai varpininkas Plaktinis. Ir sakinyje ir apsiėjime su žmonėmis jis titnagas. Nuolatos bambsi, kad neturi ko valgyti, o pats už kamaros durų kemša pyragą su sviestu. Tokia pat ir jo žmona, nupiešta tik ke-liais brūkšniais. Ryškus ir klebonas. Kiek blankesni išėjo teigiamieji žmonės, kunigėlis ir ponaitis.

ĮTEIKTA AIDŲ LITERATŪROS PREMIJA

Vaizduodamas berniuką pagrindiniu personažu, autorius ši romaną skiria jaunimui. Jaunimas jį skaitys ne dėl įtemptos intrigos, (ji galėtų būti ir didesnė), bet dėl savo nuotikos ir tos meilės, kuria nuspalvino ir patį gyvenimą ir žmones.

Prikeltam senovės paveikslui, autorius suranda ir spalvingą kolorito žodį ir visokių smulkmenų. Sutiksime ne vieną žemaitybę ir barbarizmą, bet jie nerėžia ausies. Visa tai sutelkta paryškinti fonui. Anksčiau Būdavo žodis dažnai iššokdavo iš bendro vaizdo, ko jau nepastebima šitoje knygoje: kiekvienas žodis pavartotas saikingai.

Autorius moka piešti atskirus vaizdus, suteikdamas jiems daug dinamikos. Pas jį ir gamta tartum suasmėnėja. Jis įsigilina į kokią vieną sceną ir ją iki detalių aprašo su gana gyvais dialogais, patį veiksmą sutraukdamas tik trumpais pasakojimais. Todėl kiekvienas romano skyrius panašus į novelę, kuri pasibailgia koku nors plastišku vaizdu. Ir šie skyriai išryškėja kaip gražūs paveikslai. Bene geriausia romano vieta, kaip Rapoliukas įkopia į bokštą ir pradeda skambinti. Tačiau šios atskiros novelės sugula į vieną ištisą ir apjungiamąs vienos darnios nuotikos.

Dabar autorius baigia rašyti ir antrąją dalį, kurią pavadins "Didžiąja siena". Ten Rapoliuką vaizduos knygnešiu. Reiktų autoriui linkėti ir kitas knygas išlaikyti darnioje meniškoje visumoje, sukurti įdomių charakterių ir visu platumu prikelti į senąją epochą. Nepamirština daugiau dėmesio kreipti į kompoziciją, duoti daugiau vidinės akcijos ir situacijų, kuriose prasiskleistų veikėjų charakteriai.

(Stasius Būdas, VARPAISKAMBA. Išleido "Lietuvių Dienos" 1952 metais Los Angeles, Calif. Viršelį piešė dail. P. Puzinas. 180 psl. Kaina 2,50 dol.).

A. Dziugėnas

● **Prancūzų dienraštis "La Croix"** įsidėjo E. Turausko straipsnį apie lietuvių tautą, jos kovą už laisvę ir dabartinę padėtį. Lietuvių bičiulis Henry de Chambon savo straipsnyje, paskelbtame "Revue Parlementaire", išsamiai pavaizduoja padėtį pavergtuose kraštuose ir pastangas pramušti gel. uždangą. Autorius paminėti M. Krupavičiaus vadovaujamą VLIKą, V. Sidzikausko PLG ir kt., kaip svarbius veiksnius, kovojančius už savo krašto laisvę. Plačiai paminėti ir besąlyginę kovą su okupantais vedantys partizanai.

Lietuvių kultūros žurnalas "Aidai" dar praeitais metais paskelbė premiją, kuri bus skiriama paeilui: vienais metais už literatūros veiklą, o kitais — už mokslo. (Mūsų kultūros istorijoje tai pirmas atvejis, kai už lietuvių mokslo veiklą bus paskirta premija.)

Pirmoji "Aidų" premija 1952 m. balandžio mėn. 20 d. jūrų komisijos posėdyje buvo paskirta poetui Jonui Aisčiui už jo knygą "Sesuo buitis." Iškilmingas premijos įteikimas ir koncertas bei literatūros vakaras įvyko balandžio 27 d. šv. Juozapo salėje, Brooklyne. Į sceną buvo pakviestas laureatas Jonas Aistis, T. Justinas Vaškys — Pranciškonų Provincijolas, A. Vaičiulaitis — "Aidų" redaktorius ir jūrų komisijos pirmininkas, Bern. Brazdžionis — jūrų komisijos sekretorius. A. Vaičiulaitis nušvietė laureato kūrybą, Bern. Brazdžionis perskaitė jūrų komisijos aktą. Premiją įteikė T. Justinas Vaškys, pasakydamas sveikinimo žodį. Laureatą sveikino Liet. Rašytojų Draugijos pirmininkas B. Bab-

rauskas ir "Ateities" vardu — Aušra Bendoriūtė. Ji įteikė raudoną rožių puokštę ir priminė, kad "Ateičiai" yra didis džiaugsmas pasveikinti laureatą Joną Aistį, prieš 25 metus pradėjusį savo kūrybos kelią kaip tik "Ateityje", atspausdinant pirmąją eilėraštį "Gegutėlė", kuris dabar yra premijuotajam rinkiny. (Jono Aisčio 25 metų kūrybos sukaktį minėjom praeitais metais "Ateityje".) Įspūdingoje kalboje laureatas Jonas Aistis dėkojo visiems jį pagerbusiems ir pasakė, kad jis į visus pasaulio turtus nemainytų poezijos. Jis kėlė su rašytojais bendravimo mintį, nes tai dar labiau praskleis kūrybą.

Koncertinėje dalyje programą išpildė Kauno ir Vilniaus operų solistė Juzė Augaitytė ir solistas Stasys Baranauskas, akomponuojant Aleksui Mrozinskui. Savo kūrybos skaitė Mykolas Vaitkus, Vlada Proščiuonaitė, Kazys Bradūnas, Henrikas Nagys ir laureatas Jonas Aistis.

Kitais metais "Aidai" skiria premiją už mokslo veiklą.

ESTAS — LIETUVIŲ DRAUGAS

Šveicarijoje gyvena estų rašytojas Edzgar Schaper, didelis lietuvių draugas. Jo istorija labai įdomi. Jis yra kilęs iš Estijos vokiečių. Prasi-dėjus suomių-rusų karui, išvyko kariuoti savancriu pas suomių. Po karo bolševikai reikalavo jį kaip karo nusikaltėlį išduoti, bet jis, suomių palydėtas, per švediją paspruko į Vakarus. Dabar gyvena Šveicarijoje ir savo romanais išgarsėjo visoje šveicarų spaudoje. Jo knygos labiausiai perkamos. Juose dažniausiai vaizduojama, kaip komunizmas naikina bažnyčią. Rašytojas keliauja po Šveicariją ir Vokietiją su paskaitomis, gindamas mažąsias tautas, kurias naikina komunistai. Į paskaitas, kurias rengia daugiausia kat. ar protest. organizacijos, suplaukia nepaprastos minios. Apie tai rašo didieji šveicarų laikraščiai. Kaip pavyzdį jis paima Lietuvą, kurią išdavė Vakarai. Savo paskaitas baigia Lietuvos partizanų laišku popiežiui, publiką iki ašarų sujaudindamas.

Jis ir jo žmona buvo protestantai. Per lietuvius jis labiau susipažino su katalikais, giliu įsitikinimu persikrikštijo. Šiuo metu pasitraukė iš miesto, kur jį trukdė žurnalistai, ir pasislėpęs kalnuose rašo naują romaną.

● Diepholzo gimnazijos skautų tuntas išleido neperiodinį skautų laikraštį "Gairėlė".

● Vokietijoje Vasario 16-tos proga išleistą VLIKO atsišaukimą vokiečiai įsidėjo net Klaipėdos krašto vokietininkų laikraštis "Memeler Dampfboot". Tarp Klaipėdos krašto ir kitų vokietininkų ima rasti daugiau žmonių, kurie nori susišnekėti gražumu su lietuviais, pagėdauja, kad vieni kitiems paskelbtų taiką, užmirštų praeitį ir kovotų su bendru priešu.

● BALFo pirmininkas kan. prof. J. Končius Europoje sėkmingai lanko lietuviškąsias kolonijas. Jis pasirašė sutartis su naujomis pabėgėlių globos organizacijomis ir iš V. Vokietijos gavo leidimą ir toliau BALFo siuntas nemokamai pervežti Vokietijos traukiniais. Kartu jis atstovauja Latviją ir Estiją, tiria visų pabaltiečių pabėgėlių gyvenimo sąlygas. Jis taip pat yra ir "Care" vizitatorius Europoje, lanko ir jų stotis ir, jų globojamas, gali toliau keliauti. Savo kelionėje jis išbus pusę metų.

● "Darbininko" redakcija rengia diskusijas įvairiais klausimais. Kovo 4 d. buvo diskusijos spaudos temomis, o balandžio 21 d. — "Kaip į lietuviškąją veiklą įtraukti čia gimusius lietuvius". Platus pranešimų tuo klausimu padarė J. Bolevičius, Brooklyno vyčių pirmininkas.

● "Dainavos" ansamblis, š. m. balandžio mėn. 20 d. koncertavo New Yorko Carnegie Hall. Ansamblui vadovauja dirigentas Stepas Sodeikė.

Vokiečių įstatymai saugo jaunimą nuo ištvirkimo

Mes esame jau apsipratę su faktu, kad pokariniiais laikais kare dalyvavusių valstybių jaunimo moralė smarkiai krinta, todėl ir po šio karo žymus jaunimo dorovingumo sumenkėjimas liko nepastebėtas. Tačiau ne vokiečių dvasiškių, pedagogų, teisininkų ir valstybės vyrų, kuriems tokia jaunimo dorovės būklė kėlė ir kelia didelio susirūpinimo. Jie ne tik gražių žodžių ir pamokinių, bet ir įstatyminių priemonių griebiasi, kad apsaugotų savo jaunimą nuo sugedimo. Taip praeitų metų gruodžio mėn. 6 d. buvo paskelbtas ir š. m. sausio 3 d. įsigaliojo įstatymas jaunimui viešumoje saugoti.

Šis įstatymas paliečia jaunimą iki 18 metų. Tarp berniukų ir mergaičių jokio skirtumo nedaro. Pirmiausiai nustatoma, kad apie jaunuolius-es iki 18 metų, pastebėtus tokioje vietoje, kurioje jiems gresia dorinis pavojus arba ištvirkimas, turi būti pranešta jaunimo įstaigai (Jugendamt), o jie patys turi būti paraginti tuč tuojau tokią vietą apleisti, jei tas pavojus negali būti pašalintas.

Jaunuoliai-es iki 16 metų gali lankytis restoranuose tik su globėjais. Jaunuoliai-es nuo 16 iki 18 metų į restoranus gali užėiti ir vieni, bet ten jiems draudžiama pirkti ir gerti (jei kiti nuperka) alkoholinius gėrimus. Tokio amžiaus jaunimui ir jokia kita parduotuvė Vokietijoje neturi teisės parduoti degtinės.

Dalyvauti viešose šokiuose be globėjų jaunimui iki 16 metų iš viso draudžiama, o su globėju — tik iki 22 val. Jaunimui nuo 16 iki 18 metų dalyvauti viešose šokiuose su globėjais leidžiama iki 24 val. Jaunimui iki 16 metų nieku būdu neleidžiama žiūrėti varietė, kabaretų ir revue programų. Tų programų gali žiūrėti jaunuoliai-es nuo 16 iki 18 metų, bet tik tokių, kurios pagal ypatingus nuostatus yra pripažintos rodytinomis jaunimui.

Vaikai iki 16 metų tik savo globėjų palydimi gali lankytis kinuose ir žiūrėti jaunimą auklėjančiomis pripažintų filmų. Tokių filmų vaikai iki 10 metų gali žiūrėti ir be palydovų, bet seansai turi baigtis ne vėliau kaip 20 val. Jaunimui nuo 10 iki 16 metų leidžiama žiūrėti tik tokių filmų, kurie yra pripažinti rodytiniais jaunimui ir kurių seansai baigiasi ne vėliau 22 val.

Jaunimui iki 16 metų draudžiama įeiti į viešas žaidimų sales, dalyvauti laimės lošimuose, lygiai kaip naudotis tų lošimų įrengimais.

Jaunimo apsaugos įstatymas draudžia jaunuoliams-ems iki 16 metų rūkyti viešose vietose. Šis draudimas paliečia ne tik moksleivius, bet ir visą kitą jaunimą.

Tų nuostatų peržengimas baudžiamas kalėjimu iki vieno metų arba pinigine bauda, arba abiem bausmėm drauge.

• **Konstantinopolio patriarchas** Athenagoras, graikų ortodoksų (Rytų Bažnyčios) galva, dalyvavo iškilmėse, kurios Istanbule buvo suruoštos Pijaus XII karūnacijos 13 metų prisiminti. Anksčiau to nebūdavo. Tai laikoma ženklu, kad graikų ortodoksai jieško ryšio su Katalikų Bažnyčia.

• **Pirmoji gegužės diena**, kuri yra komunistų pasirinkta kurstymui neapykantos, kristoforičių sąjūdžio Amerikoje yra siūloma laikyti Marijos Diena ir melstis už susitaikymą visų žmonių, rasių, klasių ir tautų.

• **Palestinoje** archeologiniai tyrimai priėjo išvados, kad Jericho miestas yra vienas iš seniausių. Jis yra minimas šventajame Rašte.

• **Prof. A. Maceinos** knyga "Didysis Inkvizitorius" jau pasirodė vokiečių kalba. Knyga turi platų baigiamąjį prof. V. Šilkarskio žodį, kuris vokiečių skaitytojus supažindina su prof. Maceinos darbais.

• **Lietuvos Vytis** Dachau kopyčioje. Pagarsėjusioje Dachau koncentracijos stovykloje įrengiamos nužudytųjų kalinių garbės kapinės.

rymo iškilmėse dalyvavo protokolo šefas prof. Dr. Franchini Netto, Sao Paulo konsulų korpo nariai, Prefekto atstovas ir kiti, taip pat gana didelis skaičius vietos lietuvių. Parodoje su paveikslais ir meno dirbiniais dalyvavo menininkai: Vl. Staninai dalyvavo menininkai: Vl. Stančikaitė-Abraitienė, Ant. Kairys, R. Kasperavičius, M. Ivanauskas, taip pat visa eilė vietos lietuvių su savo liaudies eksponatais. Paroda buvo atidaryta iki kovo 31 dienos. Jos atidarymą savo puslapiuose atžymėjo didžioji vietos brazilų spaudos dalis, įsidėdama parodos nuotraukų, aprašymų, taip pat šiltai atsiliepėdama apie jos organizatorius, lietuvių meną ir bolševikų pavergtą tėvynę.

• **Urugvajuje** įžymus Montevideo dienraštis "El Dia" vėl įsidėjo visą eilę lietuvių žurnalisto K. Čihiro — Verrax straipsnių apie Lietuvą ir bolševikinį režimą.

• **Vokietijoje** Stuttgarto radiofonas rengia kas dvi savaites diskusijų vakarus, kuriuose dalyvauja taip pat Vidurio ir Rytų Europos kraštų tremtiniai. Lietuvių atstovas, VLIKO Vyk. Tarybos narys M. Brakas buvo pakviestas skaityti referatą tema "Ist eine ueberstaatliche Organisation in Ostmittel-Europa moeglich". Jo konferentas buvo Vokietijos parlamento narys Ernst Paul, SPD frakcijos.

• **Kan. Cardjin**, Katalikų Darbininkų Jaunimo Sąjūdžio įsteigėjas, paskutiniu laiku pasakytoje kalboje pabrėžė pasauliečių uždavinį kovoti su besiplečiančiu necpagonizmu, kuri sudaro didelį pavojų Bažnyčiai, Europai ir visam pasauliui. Šiame išganingame darbe darbininkai tenka pagrindinė atsakomybė.

• **Vatikano Radijas** kovo 19 d. šv. Juozapo šventėje transliavo iš Vatikano bazilikos požemių ant šv. Petro karsto laikomas šv. Mišias su pranešimais lietuvių kalba. Po šv. Mišių buvo transliuojamas lietuviškas pamokslas.

• **PLB Vokietijos kr. valdybos** žiniomis, š. m. sausio 1 d. lietuvių bendruomenės narių Vokietijoje buvo 8.959, iš kurių 4.417 buvo IRO globoje. Liet. vyrų dabar yra 2.989, moterų 2.605 ir vaikų (iki 18 m.) 2.494. Apie 3.500 tikisi išemigruoti. Dirbančiųjų bus tikrai apie 900, nes maždaug 60% yra ligoniai, nedarbingi arba gyvena iš globos pašalpos.

• **Sielovados Tarnyba** išleido "Aušros Vartų" Nr. 2, iš kurio paaiški, kad "Weltmission" žiniomis š. Rusijoje prie Ledjūrio statomi ištisi miestai ir uostai. Ten dirba tūkstančiai pabaltiečių, tarp kurių yra kunigų ir vyskupų, kurie gali būti tik iš Lietuvos. Jie slapta katekum-bų bažnyčios teikia sakramentus.

PLAČIAME PASAULYJE

NEW YORKAS

Išleistuvės. Gegužės 7 d. išvyko į Europą nenuilstamas ateitininkų darbuotojas, Pasaulio Senėdraugių Ateitininkų Sąjungos pirmininkas Juozas Laučka. Keletą dienų prieš tai New Yorko ateitininkai sendraugiai surengė išvykstančiam jaukias išleistuvas. Prie bendro vaišių stalo susirinko didelis būrys New Yorko ateitininkų palinkėti laimingos kelionės ir sėkmingo darbo naujose pareigose. Sveikinančiųjų kalbos rišosi daugiausiai su gražiais prisiminimais iš bendro darbo barų. Svečių tarpe matėsi ir senosios kartos atstovų, kurie kalbėdami priminė tuos laikus, kai Juozas Laučka atvyko į šį kraštą. Po būviui vadovavo Dr. Pr. Viliamas. Kalbėjo Pr. Vainauskas, T. Gidžiūnas, OFM., Dr. J. Brazaitis, D. Averka, P. Jurkus, P. Minkūnas, p. Krušinskis ir kt.

Moksleiviai ateitininkai stengiasi gyvinti savo veiklą atskirų būrelių susirinkimais. Vyresniųjų moksl. atkų būrelis, vadovaujamas stud. K. Trimako, daro savo susirinkimus kas dvi, trys savaitės. Susirinkimuose stengiamasi išeiti nustatytą programą ir šalia to padiskutuoti aktualiais klausimais. Balandžio 25 d. įvykusiame būrelio susirinkime iškilo

gyvos diskusijos kovo mėn. "Ateityje" išspausdinto A. Sužiedėlio straipsnio tema. Daugelis buvo nuomonės, kad iš esmės straipsnio autorius yra teisingas, iškeldamas platesnio žvilgsnio reikalą į amerikietiškąją kultūrą, tačiau tai sudaro didelių pavojų jau ir taip lengvai amerikizmui pasiduodančiam mūsų jaunimui. Svarbu, kad lietuviškasis jaunimas pažintų svetimas kultūras, bet dar svarbiau, kad jis išliktų lietuviškos dvasios. Diskusijose gyvai reikėsi E. Botyrius, R. Kontrimas, A. Pupius ir kt.

ROMA

Lietuvių šv. Kazimiero Akademija Romoje kovo 25 d. surengė iškilmingą Kolegijos pasiaukojimo Marijai atnaujinimo šventę. Ta proga Kolegijos rektorius prof. prel. Tulaba atlaikė iškilmingas šv. Mišias, po kurių buvo paskaitytas pasiaukojimo aktas. Po religinės dalies įvyko akademija. Ją įspūdinga kalba atidarė Kolegijos Dvasios Tėvas Kun. Dr. V. Balčiūnas. Paskaitą apie švč. Panelės Marijos vaidmenį žmonijos atpirkime skaitė kun. Dr. F. Jucevičius. Kolegijos choras pagiedojo keletą religinių kūrinių.

DIEPHOLZ

Šiais metais Diepholzo Vasario 16 Gimnazijos moksleivių ateitininkų kuopa savo iniciatyva padarė tris gražius minėjimus: estų nepriklausomybės šventės, Marijos Pečkauskaitės ir šv. Kazimiero. Apie estus ir M. Pečkauskaitę įdomiai šnekėjo Dr. J. Sakalauskas, apie šv. Kazimierą — kuopos dvasios vadas kun. P. Girdžius. Šv. Kazimiero dieną stovyklos koplyčioje buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos, vėliau suruošta graži akademija su turininga programa. Kovo 26 d. ir 27 dienomis visi mokiniai atliko rekolekcijas, kurias pravedė Tėvas Konstantinas.

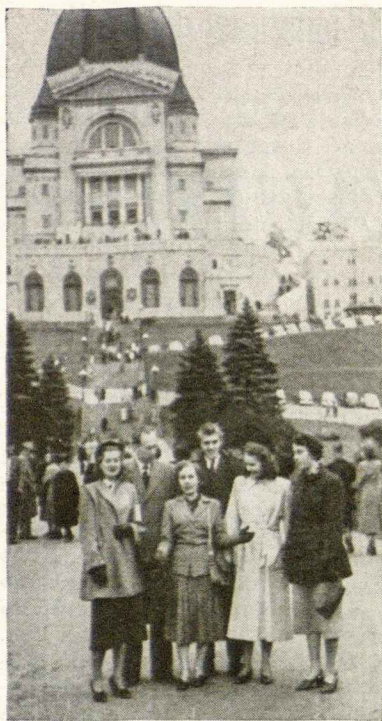
Kovo 28 d. Vasario 16 Gimnazija užbaigė mokslo metus. Metų baigimo iškilnėse dalyvavo daug aukštųjų svečių: Vliko atstovas Dr. J. Grinius, Dr. Vydušas, Liet. Bendr. Krašto V-bos pirm. Pr. Zundė, švietimo inspektorius A. Venslauskas, Maž. Lietuvos Tarybos Pirm. E. Simonaitis ir kt. Gimnazijos direktorius A. Giedraitis įteikė brandos atestatus trims abiturientams: M. Juodviršiui, V. Aukštikalniui ir V. Kemkai. Kun. V. Šarkos skirta dovana geriausiai baigusiam abiturientui atiteko V. Aukštikalniui. Mokslo pažangumo atžvilgiu visoje gimnazijoje pirmą vietą laimėjo VII klasės mokinys Povilas Kazirskis, ateitininkų kuopos narys. Mokslo metų baigimo proga buvo suruošta rankdarbių parodėlė ir meninė programa.

TORONTO

Toronto lietuvių katalikai gražiai paminėjo šv. Kazimiero šventę. Ta diena buvo paskelbta "Jaunimo diena", ir visas Toronto katalikiškasis jaunimas organizuotai dalyvavo pamaldose ir priėmė šv. Komuniją. Prie šventės rengimo ypatingai yra nusipelnęs parapijos klebonas kun. Ažubalis. Akademinėje minėjimo dalyje įdomią paskaitą skaitė p. Treigys, Toronto ateitininkams gerai pa-

Toronto "St. Šalkauskio" kuopos jaunieji ateitininkai, dalyvavę šv. Kazimiero minėjimo meninėje programoje

Montrealio ateitininkų grupelė iškylos metu. L. Stankevičiaus nuotr.

žįstamas iš pereinamųjų metų suvažiavimo. Meninę programą išpildė ateitininkai ir skautai.

Su pavasariu gyviau pradeda reikštis Toronto ateitininkų kuopos sportininkai, kuriems vadovauja R. Vaštokas. Alg.

MONTREALIS

Balandžio 6 d. įvykusiame Montrealio ateitininkų kuopos susirinkime veiklos klausimais referatus skaitė D. Jurkus ir P. Lukoševičius. Referatai sukėlė gyvas diskusijas. Susirinkimas nutarė kandidatą į Federacijos vadus išstatyti prof. K. Pakštą.

Balandžio 10 d. Montrealio lietuviai neteko pernai iš Paryžiaus atvykusio inž. A. Stankevičiaus, kuris mirė po nepasisekusios operacijos. Velionis buvo giliai tikintis katalikas, priklausė ateitininkų kuopai ir buvo veiklus visuomenininkas.

LAIŠKAI MUMS IR JUMS

Kai spausdintas žodis vienokiu ar kitokiu būdu sujaudina skaitytoją, jau gerai. Nieko nėra laikraščiuo baiesnio, kaip prieš save turėti nebylius skaitytojus, kurie nereaguoja į iškeltus klausimus, neužmezga glaudesnio bendradarbiavimo su redakcija.

„Ateitis“ susilaukė laiškų iš skaitytojų. Vieni jų kritikuoja mūsų straipsnius, patys parašydami straipsnį prieš, (juos spausdinsime vėliau), kiti pareiškia tik savo pastabas, treči — ir tai daugiausia — jaunimas — džiaugiasi mūsų darbu.

Seno lietuvių amerikiečio balsas. Praeitų metų data redakcijos stalčiuje guli laiškas. Jis mums brangus, nes parašė tyra ir atvira širdis. Laiško autorius atvyko į Ameriką 1904 m., atitarnavęs rusų kariuomenėje, nebuvo nepriklausomoje Lietuvoje, bet išliko gyvas žmogus mūsų tautai, su sveikomis pažiūromis. Pradžioje jis savotiškai kritikuoja du straipsnius (V. Pikturnos, J. Aisčio), nesutikdamas su kai kuriomis mintimis. Toliau prieina prie sporto. Jis sako, kad ir anksčiau Amerikoje buvo garsių sportininkų, kurie garsino Lietuvos vardą, bet dabar jie beveik užmiršti. Jis kritikuoja naujų ateivių (tremtinių) per didelį veržimąsi į sportą. „Mano manymu“, — rašo jis, — „kiekvienas jaunuolis turėtų stengtis siekti aukšto mokslo; į vietą tapti geru žaidėju, kad keli desėtkai ar keli šimtai galėtų užimti garbingas senelio Einsteino ir Edisono vietas“. Toliau

laiško autorius ragina kuo daugiau jaunimo studijuoti praktiškus ir reikalingus mokslus, kurie bus Lietuvai naudingi.

Autoriaus pažiūros, kurios liečia mokslą, yra teisingos. Mums reikia mokslo, mokslo! Tačiau neužmirštinas ir sportas! Jis geras, kol nesu dievinamas, kol tarnauja žmogaus lavinimuisi. Atrodo, mūsų jaunimui šis pavojus negresia, bet jam dar trūksta mokslo. Sunkios yra sąlygos, bet — kam kepti karveliai į burną skrido. Reikia jaunimo entuziazmo ir vyresniųjų bičiuliškumo.

Laiškai iš Čikagos. Iš Čikagos, iš šv. Kazimiero Akademijos, neseniai atskubėjo trys mergaičių laiškai. Pirmoji — Zita Biliūnaitė — mums rašo: „Ateitis“ — yra labai mėgiama. Joje randu beveik viską, kas žurnale norėtusi rasti“. Antroji — M. Mašiotaitė — mums rašo: „nors pati nesu ateitininkė ir „Ateities“ negaunu, tačiau ją dažnai skaitau šv. Kazimiero Akademijoje“. Toliau ji rašo: „Šiaip „Ateitis“ yra labai įdomus žurnalas. Jame netrūksta nei biografinių, nei katalikiškos minties aprašymų. Taip pat labai įdomiai yra vedamas „Krevių šypsenų“ skyrius. Trečioji — Irena Žilinskaitė — pastebi: „kai pirmą kartą teko paskaityti „Ateitį“, nusprendžiau, kad tai yra vienas iš geriausių žurnalų savo forma, iliustracijomis, o ypač ateitininkišku turiniu. Beskaitant atėjo mintis, kurią neiškenčiu nepareiškus. Būtų gera, kad į kiekvieną numerį dar įdėtų bent trumpą

biografiją kokio mažiau žinomo šventojo. Mažai kas apie juos rašo, tuo tarpu mes daug ko apie juos ir nežinome“.

Visos mergaitės laiškus baigia kuo gražiausiais linkėjimais. Visom mielom mergaitėm nuoširdžiai dėkojame už linkėjimus, džiaugiamės, kad jas pasiekė mūsų žodis, prižadame dar labiau stengtis ir jūsų pageidavimus išpildyti. Tuo pačiu kviečiame bendradarbiauti „Ateityje“.

Žodis visiems bendradarbiams

Redakcija atsiprašo visų, kad negali kartais atsakyti į laiškus, nes jos darbo sąlygos — kuklios, o laiko mažas. Laikraštį redaguojame nuo kito tiesioginio darbo susibėgę. Todėl neatsakėme laiškais nei Baltimorei, nei Putnamui, nei Bostonui su Brocktonu, nei Čikagai. Kartu atsiprašome, kad kartais suvėliname ką nors spausdinti, arba visai nudedame į šalį — į „redakcijos krepšį“. Visada iš jūsų prisiųstos medžiagos norime išrinkti pačią geriausią, kuri tinka tam numeriui. Todėl tenka ir atidėti, o kartais ir nespausdinti.

Kaip privačiuose laiškuose, taip ir dabar dar kartą kviečiame visus bendradarbiauti.

Korespondentai dažnai atsiunčia pasivėlinę. Visada reikia taikyti, kad medžiaga mus pasiektų dar prieš 20 kiekvieno mėnesio, nes numeris atiduodamas rinkti mėnesio gale. Jūs pirmiau parašote kituose laikraščiuose, o „Ateitin“ pasivėlinatė, kartais net užmirštate. Prašome korespondentų aktyviau rašyti žinias iš kuopų gyvenimo, kartu prijungiant ir žinutes iš jūsų apylinkės jaunimo veiklos, lietuviškų mokyklų. Būtų gera, kad siųstumėt kartu ir nuotraukų, kurias mielai talpiname. Nuotraukos turėtų būti didesnės negu atvirukas, nes tokias geriau panaudoti spaudoje.

Poetams ir beletristams. Nors jūs aktyviai bendradarbiaujate, bet norėtume iš jūsų gauti dar daugiau savos kūrybos.

Visiems kitiems mūsų bičiuliams ir bendradarbiams, dėkodami už mūsų rėmimą, linkime dar labiau mums talkinti, nes tik bendras darbas įgalins mūsų žurnalą padaryti gražų ir turiningą.

Redakcija

KAS TURI

atliekamų egzempliorių Vokietijoje išleistas knygos „Ateitininkišku keliu“ — prašome jus perleisti MAS Centro Valdybai šiuo adresu: Laima Radzytė, 940 W. 35 St., Chicago 9, Ill.

PADEKA

Vasario 16 Gimnazijos moksleivių ateitininkų kuopa reiškia nuoširdžią padėką broliams ir sesėms Amerikoje už prisiųstą 73 DM 10 pf. auką per p. J. Baužinską.

ATEITININKAMS ŽINOTINI ADRESAI

Moksl. At-kų Sąjunga

Pirmininkas: Adomas Viliušis, 835
W. 34 Place, Chicago 8, Ill.

Sekretorė: Laima Radzytė, 940 W.
35 St., Chicago 9, Ill.

Dvasios Vadas: Kun. V. Rimšelis,
Marian Hills Seminary, Clarendon Hills, Ill.

Stud. At-kų Sąjunga

Pirmininkas: Jonas Gylys, 1836 So.
49 Ct., Cicero 50, Ill.

Sekretorė: Onutė Stankaitytė, 1303
S. Kildare Ave., Chicago 23, Ill.

Dvasios Vadas: Kun. J. Borevičius,
S. J., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Ill.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

EGLUTĖ — mėnesinis žurnalas vaikams, balandžio mėn. Nr. 4.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — mėnesinis Tėvų Jėzuitų leidinys. Balandžio mėn. Nr. 4.

HAUFO PASAKOS — Karavanas, trečias leidimas. Išleido NEMUNAS, Chicago, Ill. Viršelį piešė Vladas Vičiškis. Iliustracijos R. Brendamour.

1 ERE ASSEMBLE GENERALE de la Federation Internationale de la Jeunesse Catholique — Pirmojo Tarptautinės Katalikų Jaunimo Federacijos suvažiavimo protokolas.

MŪSŲ VYTIS — P.L.S.S. vadų, vadovių ir akademikų skautų-čių laikraštis, kvėno-balandžio mėn. Nr. 3-4. Leidžiamas Chicago, Ill.

AIDAI, balandžio mėn. 4 nr. šis numeris skirtas vienam iš stipriausių mūsų dailininkų prof. Adomo Galdiko kūrybai apibūdinti (Apie jį buvome rašę vasario mėn. numeryje). Numeryje sutelkta 14 įvairių iliustracijų, kurios pavaizduoja plačius dailininko siužetus, nuo jo mėgstamų žemaitijos užkampių, jūros motyvų iki stilizacijos ir portretų. A. Galdikas savo kūrybinį talentą labiausiai išreiškia spalvose. "Aiduose" randame vieną spalvotą kapinių reprodukciją.

Turinys, kaip visada svarus savo medžiaga; pažymėtini straipsniai: A. Maceinos — Katalikų vienybė, L. Dambriūno — Kalbos mokslas ir mūsų bendrinė kalba; J. Vaišnora, M.I.C. — Arkiv. J. Matulevičiaus Vilniaus Gėlgota, Dailioji literatūra: B. Brazdžionio ir K. Grigaitytės eilės, A. Barono novelė.

LIETUVIŲ DIENOS — balandžio mėn. 4 nr. Turiny gausu iliustracijų iš Vasario 16-tos iškiliųjų įvairiose

vietose, Lituanistikos Instituto atidarymas Chicagoje, dail. T. Valiaus portretas ir jo vienas kūrinys, mūsų visuomenės veikėjų portretai ir t. t. Įdomi ir kita medžiaga, informaciniai straipsniai, pasikalbėjimas su kun. S. Yla.

Stasius Būdavas — VARPAI SKAMBA — apysaka. Išleido Lietuvių Dienos Los Angeles. Viršelį piešė dail. P. Puzinas.

SKAITYTOJAMS

"Ateities" skaitytojus norime painformuoti, kad žurnalo leidimas ir išlaikymas paskutiniu metu yra susidūręs su dideliais ekonominiais sunkumais, kuriuos iššaukė nepakankamai uolūs mūsų prenumeratoriai. Negalime nusišėpti fakto, kad yra skaitytojų, neatsiteisusių ne tik už šiuos, bet už 1951 ar net 1950 metus. Toks reiškinys pakerta visas normalaus "Ateities" leidimo pastangas. Joks lietuviškas laikraštis ar žurnalas Amerikoje be pašalinės paramos išsilaikyti negali, net ir žymiai didesnio tiražo, negu "Ateitis". Todėl nenucstabu, kad esant tokioms sąlygoms, ir mes nebegalime subalansuoti išlaidų su pajamomis.

Neabejotinai žurnalo ūkinė padėtis žymiai sustiprėtų, jeigu kiekvienas prenumeratorius galimai greičiau ir pilnai atsisteistų. Būtų malonu, kad nė vienam nereikėtų pakartotinai siuntinėti specialių prašymų bei paragininimų, kas labai apsunkina administraciją. Reikia pastebėti, jog mūsų žurnalo redakcijos bei administracijos kolektyvas už darbą jokio atlyginimo ar honoraro negauna, todėl iš visų skaitytojų norėtusi laukti bent

paprastiausios pareigos supratimo ir laiku atsisteisimo.

Tiesa, turime pasidžiaugti, kad yra prenumeratorių, kurie kartais mus savo aukomis paremia. Štai šių metų garbės prenumeratoriai: kun. V. Karalevičius, kun. V. Znotinas, kun. K. Jursėnas, kun. J. Petrėnas, kun. J. Patašius, kun. J. Panavas, kun. V. Martinkus, kun. V. Patbala, kun. V. Slavinas, Pranas Vainauskas, kun. J. Pakalniškis ir kun. A. Račkauskas. Visiems jiems nuoširdus ačiū. Ypačingą padėką ir šiemet turime išreikšti kun. V. Slavinui, labiausiai "Ateities" reikalais besisielojančiam.

Administracija

ATEITIES VAJUS

pasibaigė su silpnais rezultatais. Daugelis mūsų skaitytojų visiškai nereagavo į "Ateities" prašymą ateiti į talką. Tačiau turime išreikšti padėką bent tiems mūsų bičiuliams, kurie pagal galimybes prisidėjo ir sugebėjo rasti naujų prenumeratorių. Daugiausia prenumeratorių surado Vyt. Aušrotas, Toronto, Kanada; Vyt. Babušis, Chicago ir Arvydas Barzdukas, Cleveland. Jie gauna dovanų knygomis ir nemokamas "Ateities" prenumeras.

Administracija

PAKEITUS ADRESĄ

visus maloniuosius skaitytojus prašome tuoj pat pranešti apie tai administracijai, nurodant senąjį ir naująjį. Tai pagelbės reguliariai gauti žurnalą ir palengvins patį administracijos darbą.

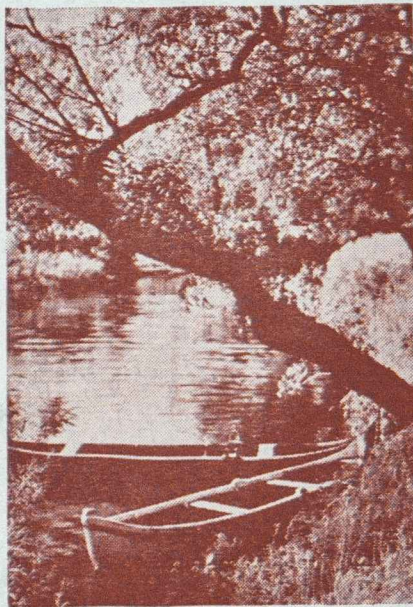
Administracija

AMERIKOS MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ STOVYKLA

Didžioji Amerikos moksleivių ateitininkų stovykla šiemet įvyks vasaros pradžioje, birželio 22 — liepos 6 dienomis, Pine Acre stovyklavietėje, Youngstown, Pa., apie 50 mylių į šiaurę nuo Pittsburgo. Bus stovyklaujama dvi savaites nepaprastai puikioje vietoje: pušynai, kalnų atšlaitės, upelis su mandymosi sąlygomis, gražūs pastatai ir patalpos, sveikas maistas. Šalia poilsio bus skiriama daug laiko ideologinėms žinioms pagilinti bei meninėms ir sportinėms programoms. Visos moksl. at-kų kuopos turėtų skubiai pradėti ruoštis, kad per stovyklą galėtų kuo geriausiai pasirodyti. Stovyklos metu įvyks ir metinė Amerikos MAS konferencija.

Visas tas malonumas dviem savaitėm tekaštuos tik 25 doleriai, vienai savaitei — per pusę pigiau. Dėl tikslesnių informacijų skubiai prašome kreiptis į vietines moksl. ateitininkų kuopų valdybas arba tiesiog į MAS Centro Valdybą. Prašome taip pat sekti tolimesnius pranešimus "Drauge" ir "Darbininke".

MAS CV

90. 725. 170